

Utorak, 17. maj 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, za ovog svedoka ste predvideli da će dugo da svedoči u glavnom ispitivanju, pa vas molim da nastavimo što je moguće brže. Mikrofon nije uključen. Da, sada možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nadam se da ste dobili adekvatan prevod tabulatora 10 koji smo prošli na prošloj sednici. Samo ću se ja jedan minut na tome zadržati. Dobro jutro, generale. Vi imate pred sobom, nadam se, tabulator 10. To je "Rešenje o obrazovanju Štaba Ministarstva za suzbijanje terorizma". Kog je datuma doneto ovo rešenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo rešenje doneto je 16. juna 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde su navedeni članovi štaba koje je imenovao ministar. Osim toga, ovde piše, posle navođenja svih pojedinaca: "Za članove štaba u širem sastavu određuju se načelnici Sekretarijata unutrašnjih poslova, centara i odeljenja Resora državne bezbednosti na području Autonomne Pokrajine Kosova i Metohije".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to znači da štab u širem sastavu obuhvata sva ova lica i načelnike sekretarijata na području Kosova i Metohije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je ovde definisano kao zadatak štaba?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na prošloj sednici sam rekao da je pod tačkom II definisan zadatak štaba, a on je definisan tako da štab planira, organizuje i rukovodi radom i angažovanjem organizacionih jedinica ministarstva kao i upućenih i pridodatih jedinica na suzbijanju terorizma na području AP Kosovo i Metohija. U stavu 2, pored toga, zadatak štaba je i da planira, oganizuje, usmerava i objedinjava rad organizacionih jedinica Ministarstva na Kosovu i Metohiji u izvršavanju složenijih posebnih bezbednosnih zadataka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi ovde u dokumentima imamo nekoliko ovih rešanja o štabu za borbu protiv terorizma. U čemu je razlika između njih?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Razlika između ovih rešenja u osnovi je, pre svega, u izmeni personalnog sastava. Naravno, razlika između ovog rešenja i prethodnog, ako se dobro sećam, je neznatna i u pogledu mandata štaba. Ovo rešenje je konkretnije fokusirano na suzbijanje terorizma na Kosovu i Metohiji i u tom smislu sam naziv štaba je promenjen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala generale. Gospodine Robinson (Robinson), vi ste rekli da ćemo na kraju uvoditi tabulatore. Da li to ostaje tako u toku celog ovog ispitivanja?

SUDIJA ROBINSON: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Sada ćemo se vratiti na nastavak svedočenja tamo gde ste stali na kraju poslednje sednice. Pitao sam vas da li je bilo kakvih preklapanja nadležnosti između

vojske i policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam da preklapanja nadležnosti u negativnom smislu nije bio, ali da je vojska u određenom obimu izvršavala, u skladu sa zakonom, poslove iz nadležnosti unutrašnjih poslova, kao što je policija u skladu sa zakonom i aktima o predpočinjavanju, delimično izvršavala poslove iz nadležnosti vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li biste to mogli pobliže da objasnite, imajući u vidu i ovih nekoliko izvoda iz propisa koji su sadržani u tabulatoru broj 4? Dakle, imate Zakon o vojsci, imate relevantne stavove Zakona o vojsci, Zakona o odbrani ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogao bih. Dakle, u tabulatoru 4, na strani 2, član 30, stav 1 Zakona o Vojsci Jugoslavije, kaže: "Prava i dužnosti ovlašćenih službenih lica Organa unutrašnjih poslova u vojsci, vrše ovlašćena lica organa bezbednosti i vojne policije". Član 31, stav 2, takođe Zakona o Vojsci Jugoslavije, kaže: "Ovlašćena lica u službi i organima bezbednosti i vojnoj policiji mogu u vršenju poslova bezbednosti, odnosno vojne policije, upotrebiti oružje i druga sredstva prinude pod uslovima koji su zakonom propisani za ovlašćena službena lica Organa unutrašnjih poslova". Dakle ova dva člana na određeni način regulišu koje to poslove mogu izvršavati vojna lica, a ti poslovi ili ovlašćenja su iz nadležnosti unutrašnjih poslova. Naravno, ove poslove organi vojne policije i vojne bezbednosti izvršavaju u odnosu na vojna lica. Član 17 Zakona o odbrani Jugoslavije propisuje uslove i način predpočinjavanja policijskih jedinica jedinicama Vojske Jugoslavije. Ali mislim da će kasnije biti više reči o ovom članu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Da li su vojska i policija izvodili zajedničke operacije i, ako jesu, kako su ih izvodile?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vojska i policija su na Kosovu i Metohiji tokom 1998. godine i 1999. godine izvodile zajedničke operacije suzbijanja terorizma. Te operacije su izvođene prama planu suzbijanja terorizma na Kosovu i Metohiji i prema pojedinačn-

im planovima odnosno zapovestima za svaku konkretnu operaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas da pogledate tabulatore ... Sad ste pomenuli zapovesti. Dakle, pogledajte tabulatore od 145 pa nadalje. Ja ću vam postaviti pitanje u vezi sa nekoliko ovih dokumenata. Naime, u tabulatoru 145 se nalazi jedna od takvih zapovesti. Da li ste našli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zamoliću vas da pogledate tabulatore 145, 146, 147, 148 i 149. Ovo je dokument koji ...

TUŽILAC NAJS: Mislim da ni za jedan dokument nemamo prevode, osim ukoliko Pretresno veće nije dobilo nešto više od onoga što sam ja dobio?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, imate li objašnjenje za to?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja sam obavešten da je ovo prevedeno. Ako nije, ja se nadam da može general da krako objasni? Možemo da stavimo na grafoskop, a ja ću proveriti u pauzi šta je od ovoga već stiglo.

SUDIJA ROBINSON: Da, to je relativno kratko pa mislim da to možemo da stavimo na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, da uzmemo, da uzmemo ovo što je prevedeno. Tabulator 148 je preveden.

SUDIJA ROBINSON: Pa ako je to prevedeno, zašto mi, onda, nemamo prevod? A, u stvari, nemamo čak ni original.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Proveriću u toku paze o čemu se radi,

gospodine Robinson. Da se vratimo na tabulator 145 pošto je kratak ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, u vašem indeksu dokumenata pored tabulatora 148 stoji: "Traženi dokument još nije primljen od vlasti u Beogradu". Kako se to poklapa sa objašnjenjem koje ste nam vi dali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ovde imam, piše mi tabulator 148 i to na engleskom jeziku, 24. maj 1999. godine ... Verovatno je u međuvremenu to dobijeno? Ja ne znam da li vi, generale, imate taj 148?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ga imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ga imate na srpskom jeziku?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo na srpskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo ja ću moj primerak da ...

SUDIJA ROBINSON: Koliko je dug taj dokumenat? Koliko ima strana?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Taj dokument ... Ja ga ovde imam na engleskom jeziku, ima četiri stranice.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, opet ćemo da izgubimo nešto vremena zbog problema proceduralne prirode u izvođenju vaših dokaza. Molim da se engleska verzija stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je tabulator 148, generale. Vi možete na srpskom jeziku da pogledate primerak ispred sebe. Da li ste našli 148?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, jesam. Da li treba da nešto kažem?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo citirajte ono što mislite da

je najkarakterističnije i ja ću da vas zamolim da objasnite sve ove naredbe koje se nalaze u tabulatorima 145, 146, 147, 148 i 149.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, u svim ovim tabulatorima nalaze se zapovesti koje sam pomenuo u odgovoru na prethodno pitanje, a te zapovesti se odnose na razvijanje ...

SUDIJA KVON: Izvinjavam se što vas prekidam, ali možemo li da vidimo prvo naslov ovog dokumenta jer to izgleda kao jedan od dokumeata koji su već uvršteni u spis. "Naređenje". Hvala. Izvolite, nastavite, gospodine Stevanoviću.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine sudija, dakle, u tabulatoru 148 kao i u ostalim spomenutim tabulatorima nalaze se zapovesti, odnosno naređenja komande Prištinskog korpusa za razbijanje i uništenje šiptarskih terorističkih snaga u različitim operacijama i u različitim geografskim područjima. Ovaj tabulator 148, konkretno, odnosi se, odnosno, predstavlja naređenje za razbijanje i uništenje šiptarskih terorističkih snaga u rejonu Lipovica (Lipavice). Nosi datum 24. maj 1999. godine i, naravno, njegov sadržaj, odnosno sadržaj ovog naređenja je standardizovan, odnosno uobičajen za takve akte rukovođenja kao što su naređenje i zapovest. Iz ovog akta odnosno naređenja, vidi se da u antiterorističkim operacijama, konkretno u ovoj antiterorističkoj operaciji, učestvuju zajednički jedinice policije i vojske i to se odmah vidi na prvoj strani u tački 2, gde je naslov "Zadaci jedinica", pa odmah u prvom redu, ako dobro mogu da pročitam "15. motorizovana brigada sa delom 124. interventne brigade MUP-a (tri čete), 36. odred Posebnih jedinica policije, takođe 3 čete". Dalje je malo teže pročitati, ali je, očigledno, reč o zadacima za jedinice i vojske i policije u istoj antiterorističkoj operaciji. Naravno, u nastavku je standardizovan sadržaj zapovesti. Svi ostali tabulatori koje ste pomenuli su vrlo slični, s tim što se odnose na druge operacije i češće nose naziv "zapovest" od naziva "naređenje" koje je citirano u tabulatoru 148.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li se ove zapovesi ili

naredbe u tabulatorima 145, 146, 147, 148 i 149, sve odnose na antiterorističke aktivnosti gde zajedno deluju vojska i policija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, sve se odnose na antiterorističke operacije, s tim što se one izvode u različitom vremenu i na različitom prostoru, a u njima učestvuju različite vojne i policijske jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zapovest u tabulatoru 145, koji datum nosi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Zapovest u tabulatoru 145 nosi datum 20. maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u tabulatoru 146?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 146, 27. maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tabulator 147?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nosi naziv, nosi datum 20. april 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 24. april, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 148 smo videli, sad 149.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 149 nosi datum 22. maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tokom agresije NATO pakta na Saveznu Republiku Jugoslaviju došlo do prepotčinjavanja snaga policije Srbije Vojsci Jugoslavije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Došlo je do prepotčinjavanja policije Vojsci Jugoslavije, ali ovaj odgovor zaslužuje malo detaljnije objašnjenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, evo, pokušaćemo da kroz

pitanja dođemo do toga. Prvo, recite da li je u propisima predviđeno prepotčinjavanje policije vojsci u slučaju rata i da li je ono bilo ograničeno po zadacima i prostoru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Dakle, prepotčinjavanje policijskih jedinica vojsci predviđeno je u Zakonu o odbrani SRJ i to je član 17 koji smo pre nekoliko trenutaka pomenuli. U skladu sa tim članom doneta je naredba o predpodčinjavanju snaga i organa snaga unutrašnjih poslova Vojsci Jugoslavije, ali to prepotčinjavanje, kao što sam rekao, bilo je ograničeno po zadatku jer se odnosilo samo na izvođenje borbenih operacija, odnosno antiterorističkih operacija, zatim, bilo je ograničeno po jedinicama policije, jer se odnosilo samo na određene jedinice policije koje su u skladu sa zapovestima, koje smo prethodno videli, uključene u pojedinačne operacije. Osim toga prepotčinjavanje je bilo ograničeno i prostorom, a i vremenom što znači da se prepotčinjavanje policijskih jedinica vojno, vojsci, moglo, odnosno može svesti na donošenje plana za izvođenje antiterorističkih operacija i na donošenje, odnosno izdavanje zapovesi koje smo u odgovoru na prethodno pitanje citirali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ja sam vas pitao o propisima, vi ste pomenuli ovej član 17 Zakona o odbrani Jugoslavije. On se nalazi u tabulatoru 4. Ja ću ga samo u najkraćem citirati. To je sve prevedeno. "U slučaju neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili vanrednog stanja, jedinice i Organi unutrašnjih poslova mogu biti upotrebljeni za izvršenje borbenih zadataka".

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prevodioci vas mole da im kažete koji je to dokument kako bi mogli da prate ono šta čitate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je tabulator 4, strana 2, član 17 Zakona o odbrani Jugoslavije na koji se pozvao svedok u odgovoru na moje pitanje da li je postojao propis u vezi sa prepotčinjavanjem i on je ukazao na taj član Zakona o odbrani.

SUDIJA ROBINSON: Pre nego što nastavite, želim da pitam svedoka,

možda i vas, ali više svedoka, postoji li neko posebno značenje u reči “prepotčinjavanje”? Zašto ne samo “potčinjavanje”? U čemu je značaj ovoga “pred”, na engleskom “re”, dakle, da je neko ponovo potčinjen nekome.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsedavajući Pretresnog veća, naravno da je reč o sinonimu. Dakle imaju isto značenje, ali, prosto, tako je napisano u zakonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, jedinice MUP-a su podčinjene svojim komandama, a u slučaju ratne opasnosti zakon prediđa da se prepotčine i komandama vojske u okvirima mogućih borbenih dejstava u zoni odgovornosti vojnih komandi. Ne znam da li je “re” najsrećnije rešenje, ali ja nemam bolje. Samo to je prepotčinjavanje, ne ponovo potčinjavanje.

SUDIJA ROBINSON: Hvala na objašnjenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A piše u zakonu i onda će vam, verovatno, biti jasno na šta se odnosi. Član 17, dakle, kaže: “U slučaju neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili vanrednog stanja, jedinice i organi unutrašnjih poslova mogu biti upotrebljeni za izvršavanje borbenih zadataka, odnosno obezbeđenje borbe ili pružanje oružanog otpora. Te jedinice i organizacije u izvršavanju borbenih zadataka potčinjavaju se starešini Vojske Jugoslavije koji komanduje borbenim dejstvima.” Ovde u zakonu upotrebljen je izraz “potčinjavaju se starešini Vojske Jugoslavije koji komanduje borbenim dejstvima”. Dakle to je, kada je reč o propisima osnov za to prepotčinjavanje. E sada recite, generale, da li je u vezi sa prepotčinjavanjem vojsci bilo kakvih problema?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, može se reći da je bilo određenih problema koji se, pre svega, svode na različito tumačenje akata o podčinavanju ili prepotčinjavanju na različitim, pre svega, nižim nivoima u vojsci i policiji. Ali ti problemi, nakon određenih konsultacija u vezi sa različitim tumačenjem tih akata, su prevaziđeni i,

kao što sam rekao, prepotčinjavanje ili potčinjavanje je se svelo na planiranje antiterorističkih operacija od strane vojnih komandi i na izdavanje naređenja, odnosno zapovesti, za izvođenje zajedničkih operacija od strane zajedničkih vojnih i policijskih jedinica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se prepotčinjavanje odnosilo na sve oblasti rada policije i sve policijske jedinice ili na policijske jedinice koje učestvuju u borbenim dejstvima, odnosno u toj borbi protiv terorizma u zoni odgovornosti komandanta kome su potčinjeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, prepotčinjavanje se odnosilo samo na određene zadatke, samo na određene jedinice, samo dok traju ti zadaci i samo na prostoru na kojima se ti zadaci izvode. Van toga i vojska i policija su izvršavali svoje zadatke, odnosno zadatke iz svoje nadležnosti, a, naravno, u izvršavanju tih zadataka iz svoje nadležnosti, one su ostvarivale horizontalnu koordinaciju, odnosno saradnju, razmenu informacija i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, mi smo videli kako to stoji u propisu gledajući u ovaj kratki stav u tabulatoru 4. Sada ću vas zamoliti da se vidi kako je to izgledalo praktično. Imamo tabulatore 45, 46, 47, 48, 49, 50 i 51. Otvorite, molim vas, tabulator 45. Ovo je samo jedna stranica. Da li ste ga našli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je naredba komandanta Prištinskog korpusa.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od 20. aprila 1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ovo opet nije prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo možemo da stavimo na grafoskop. Ja

verujem da jeste. Možda to nije razvrstano, ali verujem da su svi ovi dokumenti prevedeni, gospodine Robinson.

SUDIJA KVON: Tabulator 46 je preveden.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se uključi mikrofonski. U stvari, ko to isključuje i uključuje. Da li to radi tehnička soba ili gospodin Milošević? Molim našu tehničku kontrolu da uključi mikrofonski.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mikrofonski je uključen, vidim da je svetlo upaljeno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako modu da ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvolite, generale.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da odgovorim na pitanje? Dakle, reč je o naređenju komandanta Prištinskog korpusa o predpodčinjavanju jedinica i Organa unutrašnjih poslova MUP-a Republike Srbije u zonama odgovornosti brigada. Ovo naređenje nosi datum 20. april 1999. godine. Poziva se na naređenje štaba Vrhovne komande u preambuli samog naređenja i njime se naređuje ono što smo u prethodnom odgovoru detaljnije objasnili. U tački 1 kaže se: "Jedinice i organe unutrašnjih poslova MUP-a Srbije, u zona odgovornosti brigada, predpodčiniti komandama brigada za izvršavanje borbenih zadataka". Tačka 2. U tački 2: "U skladu sa reorganizacijom organa jedinica MUP-a i razmeštajem na teritoriji u zoni odgovornosti brigada, planovima upotrebe regulisati konkretne obaveze u izvođenju borbenih dejstava po nivoima komandovanja". Ne znam da li ima potrebe dalje da čitam?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo vam skrećem pažnju još na drugi stav tačke 4, koji kaže "U vreme kad se ne izvode borbeni dejstva, snage MUP-a se angažuju za izvršavanje ostalih namenskih zadataka po planovima i naređenjima Štaba MUP-a za Kosovo i Metohiju."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, to je upravo ono što

smo objasnili u odgovoru na prethodno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Možemo li da zaključimo sa ovom temom, generale. Da li su sve ove naredbe u tabulatorima 45 do 51 sasvim precizna konkretizacija ovog prepotčinjavanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi ovi tabulatori od 45, pa nadalje, zaključno sa 51., odnose se, u stvari, na ovu naredbu o predpotčinjavanju i može se reći, bliže je konkretizuju u pojedinim pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li je prepotčinjavanje policije u zoni dejstva određene brigade, to znači da je jedinica policije u zoni određene brigade vojske u zoni odgovornosti prepotčinjena komandantu brigade?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. U izvođenju ovih zadataka o kojima smo pričali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To samo u izvođenju tih zadataka.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svim drugim poslovima radi svoje redovne poslove za koje ima, poštuje svoj lanac komandovanja i nezavisno deluje od vojske.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle mogu bih samo da dodam da nisu ni na koji način vojsci bili prepotčinjeni poslovi policije. Dakle, bilo je određenih tumačenja kada smo govorili o problemima da je potrebni prepotčiniti kompletnu nadležnost policije vojsci, što, naravno, nije bilo logično niti je smisao bio taj tako da je policija i u ratnim uslovima, praktično, izvršavala sve svoje poslove iz mirnodopske nadležnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se nadam da ste ovo objasnili.

Generale, sada prelazimo na sledeću temu. Ona se odnosi na zajedničku komandu na Kosovu i Metohiji. Molim vas, postaviću vam jedno precizno pitanje, pažljivo ga čujte. Da li vam je poznato da je tokom 1998. godine i 1999. godine na Kosovu delovao komandni organ pod nazivom "zajednička komanda"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Precizno i najkraće, nije postojao komandni organ pod nazivom "zajednička komanda" na Kosovu i Metohiji tokom 1998. godine i 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači nije postojao komandni organ pod nazivom "zajednička komanda"? A da li ste vi čuli za naziv "zajednička komanda" vezan za taj period na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Čuo sam za taj pojam. Ali, naravno, on se nije odnosio na komandni organ već je predstavljao nešto sasvim drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije bio komandni organ nego šta je bio? Ako kažete "nešto sasvim drugo", šta to sasvim drugo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, pod tim pojmom, dakle, pod terminom "zajednička komanda" na Kosovu i Metohiji tokom 1998. godine do uspostavljanja Verifikacione misije na Kosovu i Metohiji (OSCE Kosovo Verification Mission) i taj pojam je, dakle, korišćen za horizontalnu koordinaciju i saradnju između vojnih, policijskih organa i državnih organa na svim nivoima. I u praktičnom smislu ta zajednička komanda je predstavljala, praktično, seriju sastanaka na kojima su prisustvovali predstavnici vojske, policije i državnih organa na kojima su razmenjivali informacije i podatke od značaja za sve te tri kategorije učesnika, a nakon tih sastanaka, svako je radio poslove iz svoje nadležnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je ovaj vid saradnje, dakle vi ste objasnili sad da je taj izraz upotrebljavan, on je bio u redovnoj upotrebi, koliko sam razumeo ovo šta vi kažete, 1998.

godine, do dolaska Verifikacione misije i da je to bio metod rada.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Može se tako reći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle horizontalna saradnja organa. Da li ste to tako objasnili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako. Dakle, to što je označavao taj pojam moglo bi se objasniti i pojmom koordinacije, horizontalna koordinacija u svakom smislu, ali se nikako ne može uključiti pojam subordinacije ili prepotčinjavanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste vi bili na nekom od tih sastanaka, te koordinacije, koja je nazivana "zajednička komanda"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam. Ali na desetinu, otprilike, takvih sastanaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je ovaj vid saradnje pod tim nazivom u bilo kom pogledu izlazio izvan okvira lanca komandovanja bilo u policiji, bilo u vojsci i da li je na bilo koji način narušavao redovni lanac komandovanja bilo u policiji, bilo u vojsci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije, dakle ovaj vid horizontalne koordinacije i saradnje ni na koji način nije narušavao lance rukovođenja i komandovanja, niti u vojsci, niti u policiji. Svako je dosledno poštovao svoj vertikalni lanac rukovođenja, odnosno komandovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ja vam postavljam ova pitanja zato što je ovde izneta tvrdnja da je taj pojam, zajednička komanda, predstavljao neki komandni organ koji je bio izvan lanca komandovanja po vertikali, u vojsci i policiji. Da li imate bilo kakav podatak o tome da je ova koordinacija na Kosovu i Metohiji, između vojske i policije i državnih organa, koja je nosila naziv zajednička komanda, na bilo kakav način izlazila izvan redovnog lanca komandovanja koji je ustanovljen na osnovu propisa?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi lanci komandovanja u to

vreme na Kosovu i Metohiji bili su u skladu sa propisima. Dakle, ovaj metod rada ili ova horizontalna koordinacija ni na kakav način nije uticala na lanac rukovođenja, niti u vojsci, niti u policiji. Ona je samo doprinosila kvalitetnijem funkcionisanju i jedne i druge strukture, zbog česte razmene korisnih informacija o situaciji u prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Za ovu priliku, samo za potrebe razjašnjavanja ove tvrdnje da je taj oblik rada bio, na neki način, izdvojen iz redovnog lanca komandovanja, molim vas da pogledate tabulator 144. To je zapisnik sa sastanka kod mene, 2. novembar 1998. godine. Da li ste našli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo trenutak. Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi ćemo se vratiti kasnije na ovaj dokument vezano za neka druga pitanja, ali sad želim da samo na bazi ovog dokumenta ustanovimo da li ima ovde ikakvog, da li se ovde jasno vidi da su svi organi u lancu komandovanja, a ne iznad lanca komandovanja? Ja ću vam postaviti nekoliko pitanja. Dakle, ovde se kaže na samom početku, pošto je ovo zapisnik koji je pravio načelnik vojnog kabineta, na samom početku, govori se redosled izlaganja koji će oni izneti kao predloge zajedničke komade. Dakle, da li se ovde vrlo jasno kaže, "Predlozi zajedničke komande"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kaže se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li na dnu prve strane kaže, pošto prvi govori, pošto sam ja otvorio sastanak, komandant Prištinskog korpusa ...

TUŽILAC NAJS: Osim ako ja pred sobom nemam pogešan dokument, hteo bih samo da kažem da nemamo prevod ovog dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Dokument nije preveden, a vidim da dokument ima nekih petnaestak strana.

TUŽILAC NAJS: Ukoliko će da se govori o ovom dokumentu, trebalo

bi da se stavi na grafoskop, naravno, uz vašu dozvolu, kako bismo videli o čemu se radi.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dozvolićemo vam da se osvrnete na ovaj dokument. Molim da se bavite kratkim paragrafima, a da se dokument stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, stavite prvu stranu na grafoskop. Dakle, na dnu strane se vidi zapis ... Podignite malo, molim vas, pa ćemo vratiti posle. E sad se vidi sve, sad se vidi cela strana tako da može cela strana i da ostane na grafoskopu. Kaže: "Komandant Prištinskog korpusa general-potpukovnik Nebojša Pavković podneo je sažet izveštaj o realizovanju plana suzbijanja terorizma" i tako dalje. I onda kaže: "Govoreći u ime zajedničke komande za Kosovo i Metohiju", dakle, ovde se nesumnjivo govori o tom terminu zajednička komanda za Kosovo i Metohiju. Je li to nesumnjivo generale?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad. Molim vas, nemojte da izgubite ovaj gore, ovaj gore deo gde su popisani učesnici sastanka. Generale, u vreme kad podnosi ovaj izveštaj, general Pavković je komandant Prištinskog korpusa.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo želim da se vidi sad lanac komandovanja. Da li je on podređen komandantu Treće armije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je komandant Treće armije podređen načelniku Generalštaba?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada vas pitam, da li na ovom sastanku gde general Pavković referiše o ovim pitanjima, prisustvuje

komandant Treće armije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvuje. To je general-pukovnik Dušan Samardžić, vidi se ovde gde pokazujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šesti red odozdo, piše "komandant Treće armije general-pukovnik Dušan Samardžić.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A komandantu Treće armije nadređen ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Načelnik Generalštaba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Načelnik Generalštaba. Vojske Jugoslavije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, u to vreme to je bio general-pukovnik Momčilo Perišić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A evo, u sredini ovog navedenog "Načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije, general-pukovnik Momčilo Perišić". Dakle, da li su, po vojnoj liniji, sve karike iznad Pavkovića, dakle komandant Prištinskog korpusa referiše, prisutan je njegov komandant Treće armije kome on lično odgovara. Prisutan je načelnik Generalštaba kome odgovara komandant Treće armije i prisutan je predsednik republike, naravno, kome odgovara načelnik Generalštaba. Da li je to potpuni lanac komandovanja, da li je izostala bilo koja karika?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovde su prisutni svi predstavnici tog kompletnog vojnog lanca rukovođenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, pogledajte, pogledajte ... Sad ću da vidim samo na kojoj strani ... Na strani 7 ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Stevanoviću, da li ste vi prisustvovali ovom sastanku?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, to se vidi u ovom uvodnom delu, u trećem redu odozdo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, mi smo videli sada prisutne po celom lancu komandovanja, znači od komandanta Prištinskog korpusa, komandanta Treće armije, načelnika Generalštaba, predsednika republike. Sada da pogledamo na strani 7, vidi se da je ovde izlagao general Sreten Lukić, general policije, koji je bio, kako smo videli po onom rešenju u tabulatoru 10, komandant Štaba MUP-a.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On tu izlaže, to vidimo, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, vratite na prvu stranu, molim vas. Da li sastanku prisustvuje general-pukovnik Vlastimir Đorđević koji je neposredno nadređen Sretenu Lukiću?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Načelnik Resora javne bezbednosti?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sastanku prisustvuje neposredni nadređeni načelniku Resora javne bezbednosti, ministar unutrašnjih poslova Vlajko Stoilković?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvuje, ali teško mogu da ga nađem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, 1, 2, 3, 4. 5. red odozgo. Piše: "Ministar unutrašnjih poslova Republike Srbije, Vlajko Stoilković".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sastanku prisustvuje

predsednik Republike Srbije Milan Milutinović?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, naravno tu ste i vi i još drugi učesnici iz bezbednosti vojne, civilne i tako dalje, da li ... Ali gledam, znači, ovaj lanaca komandovanja, da li su sve karike iznad Lukića prisutne na sastanku, znači od njega do predsednika Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu, naravno. Niko u tom lancu komandovanja u ovom slučaju nije bio preskočen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja se nadam da je ovo dovoljno za ovu tvrdnju da je nešto bilo izvan lanca komandovanja pogotovu ovaj oblik koordinacije. Sad ću da pređem na jednu drugu temu, generale. Ona se tiče lokalnog obezbeđenja, odnosno lokalne policije i mera povernja na Kosovu i Metohiji. Molim vas da kažete šta se podrazumeva pod pojmom "lokalno obezbeđenje na Kosovu i Metohiji" i šta je bio cilj i smisao uspostavljanja lokalnog obezbeđenja na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Lokalno obezbeđenje na Kosovu i Metohiji podrazumevalo je posebno organizovan sistem angažovanja lokalnih Albanaca za održavanje reda i obavljanje nekih drugih poslova u svojoj lokalnoj zajednici. Osnovni cilj uspostavljanja ovakvog sistema lokalnog obezbeđenja bio je uspostavljanje i razvijanje mera poverenja između lokalne albanske zajednice i pripadnika policije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ko su bili pripadnici te lokalne policije, odnosno tog lokalnog obezbeđenja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pripadnici lokalnog obezbeđenja bili su, kao što sam rekao, lokalni Albanci koji su prihvatili rad u sastavu lokalne policije u uslove koji su bili predviđeni ugovorom koji su ta lica zaključivala sa organima lokalne samouprave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da pogledate tabulator 26. Tu je sasvim konkretno spisak lokalne policije za jedan, ovde smo uzeli jedan primer, opština Đakovica (Gjakove).

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, to je spisak pripadnika lokalne policije u opštini Đakovica u jednom određenom trenutku. Naravno, ovde bih zamolio možda da ne koristimo imena pojedinaca radi njihove bezbednosne zaštite. Ako je to, naravno, moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja se nadam da je moguće mada je to bilo tada poznato, međutim imate pravo da to tražite i ja ću zamoliti gospodina Robinsona da se ovome izade u susret.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle imamo dva spiska, naravno ovaj jedan koji je više horizontalan i ovaj koji je vertikalan. Imena su, verovatno, ista, ali su vertikalne kolone nešto različite. Iz ovog prvog spiska se vide, dakle, njihova imena, zatim selo za koje su zaduženi, njihov matični broj, podaci o uniformi i podaci o oružju, odnosno o službenim pištoljima.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, koliko sam shvatio zatražili ste da se imena sa ovog spiska ne pominju, zar ne? Morate da iznesete razlog za tako nešto budući da se radi, kao što znate, o javnom suđenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: General Stevanović je ukazao da bi mogli pojedinci koji su još preživeli, mada ja verujem da su mnogi od ovih ljudi ubijeni, koji su još preživeli, da imaju probleme jer oni su bili lokalni policajci koji su bili meta UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) sve vreme terorističkih aktivnosti i posle 2000. godine i posle 1999. godine. Pretpostavljam da je to razlog zbog koga general predlaže da se ne stavljaju imena na grafoskop.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice)?

TUŽILAC NAJS: Pravo da vam kažem nije mi jasni razlozi budući da se za ove ljude u ono vreme znalo šta rade. Ne vidim koji je sada rizik da se navedu imena onih ljudi za koje se znalo šta su tada radili.

SUDIJA BONOMI: Ali mislim da je na optuženom da odluči kako će da izvodi dokaze. Ukoliko želi da se koristi samo brojevima, to je na njemu da odluči.

TUŽILAC NAJS: Ako želi da se koristi samo brojevima i ako ubedi Pretresno veće da dokument ne treba da se stavi na grafoskop i ako ja tokom unakrsnog ispitivanja ne budem spominjao ta imena, onda ste u pravu. Ali, ipak mislim da se radi o jednom neprikladnom načinu prezentovanja dokaza budući da bi svi dokumenti trebali da budu javni, osim ako se ne iznese valjan razlog za suprotno.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, ako mi dozvolite ja bih ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsedavajući Suda, ja nisam pretpostavio da to može biti jako komplikovano, ali imajući u vidu činjenicu da su poznati ljudi tamo i da su nosili javno uniformu i ostale oznake lokalne policije, ja, eto, odustajem od svog predloga da ne bismo suviše komplikovali. Namera mi je bila da eventualno samo zaštitimo pojedince od nekih problema koje bi, eventualno, mogli imati od svega šta je rekao gospodin tužilac.

SUDIJA ROBINSON: U redu, nastavićemo na uobičajen način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nastavićemo na uobičajen način, ali ja ću iz obzira prema tim ljudima da preskočim imena, što, naravno ne obavezuje gospodina Najsa da ih preskoči. Ja ne želim da ih moje pominjanje dovede u neprijatnost, a spisak je javan samo ga

ne bih stavljao na grafoskop. Generale, ovde se vidi po selima, tamo gde ih ima dvojica ili, uglavnom dvojica, tu je ovaj krupnije odštampan broj, tako da u prvom spisku ovaj broj obuhvata, koliko se iz njega može videti, 30 sela u kojima je samo u toj opštini, u Đakovici, funkcionisala ova lokalna policija.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovi krupni brojevi označavaju sela, a ovi sitni, iza njih, označavaju redni broj pripadnika lokalnog obezbeđenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je veoma pregledno. Ovde je dato i ime svakog sela, unet je matični broj lica koji je pripadnik lokalne policije, uneta je rubrika da li je primio uniformu, da li je primio oružje. U ovom slučaju radi se o pištolju kalibra 7,65 milimetara. Dakle, ovo je spisak za opštinu Đakovica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, generale, da li je u mestima gde je uspostavljeno ovo lokalno obezbeđenje koje vidimo na spisku u tabulatoru 26, bilo potrebe za prisustvom pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ta potreba za uspostavljanjem lokalnog obezbeđenja bitno je smanjena, ali, naravno, policija je nastavila da obavlja svoje dužnosti, ali kažem u znatno smanjenom prisustvu u ovim mestima u kojima je lokalno obezbeđenje održavalo red i mir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tamo gde nije bilo, nastojalo se da tamo gde nema nekog razloga ili nije pozvana, policija ne ulazi u ta čisto albanska sela koja je birala svoje lokalno, svoje lokalne policajce.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kako sam u početku rekao, osnovno cilj ovog sistema bio je upravo taj da lokalni Albanci shvate da policija nema cilj, sam po sebi, da bude prisutna u tom selu, već ima cilj da u selu vlada red i mir, pa ukoliko oni prihvataju da obezbede takav red i mir, onda je policija prihvatila da tamo odlazi

samo u slučaju potrebe, odnosno samo u slučajevima u kojima pripadnici lokalnog obezbeđenja nisu u mogućnosti ili nemaju ovlašćenja da završe odgovarajući posao u vezi sa konkretnim događajem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite na koji način i pod kojim uslovima su regrutovani i angažovani pripadnici lokalnog obezbeđenja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pripadnici lokalnog obezbeđenja regrutovani su i angažovani u ovom sistemu po principu dobrovoljnosti, uz uslov da prihvate uslove iz ugovora koji su, nakon toga, zaključivali sa organima lokalne samouprave, a ti ugovori su propisivali i njihova ovlašćenja, prava i dužnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hajde da pogledamo jedan ugovor. Imamo u tabulatoru 24 jedan konkretan ugovor. Ovo je ugovor, 1. januar 1999. godine, dakle, između tog lica koje postaje lokalni policajac ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, zaključuje se ovaj ugovor kojim se definišu njegova prava, ovlašćenja i obaveze, a koji zaključuje to lice sa predstavnikom lokalne samouprave, konkretno ovde sa predsednikom Skupštine opštine Đakovica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li su meštani sela u kojima je angažovano, odnosno u kojima je uspostavljena ova lokalna policija, imali uticaj na izbor tih policajaca? Da li su ih oni sami birali ili im je neko spolja to predlagao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U principu, ono su sami trebali da izaberu svoje predstavnike u koje imaju poverenje i koji će moći da zastupaju njihove interese pred lokalnom samoupravom i pred policijom. To će se videti iz jednog dokaznog predmeta. U ovom trenutku ne mogu da se setim tačno o kome je reč.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da pogledamo samo ovaj ugovor. Znači ime i prezime je dato i onda kaže, "odnose se na

obezbeđenje“, pa onda, kaže se: “1) infrastruktura, zdravstvene zaštite, snabdevanje hranom, održavanje javnog reda i mira“, to je klasičan policijski posao, “kontrola i evidentiranje lica koja dolaze, borave ili prolaze kroz mesto i drugih uslova za normalan život građana.“

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su, praktično, bili njihovi poslovi, odnosno njihov delokrug zbog kojeg su primali nadoknadu i zbog kojeg su bili angažovani. Iz bezbednosnog aspekta posmatrano, ovde je, naravno, najvažnija ova tačka 4.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. U članu 3 piše: “Koordinator lokalnog obezbeđenja ima legitimaciju,“ svaki ovaj pripadnik ovog lokalnog obezbeđenja ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Ima legitimaciju radi identifikacije pred trećim licima.“ Znači on ima neku legitimaciju sličnu policijskoj. Da li je to tako ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Mislim da imamo kopiju te legitimacije u prilogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, kopija te legitimacije je u tabulatoru 25, pa molim da se stavi na grafoskop ova fotokopija. Dobro, ne mora da se stavlja na grafoskop ova prva strana gde je ime i prezime, ali budite ljubazni, pročitajte šta piše. Da li ovde na poledini kao i na prvoj strani, na licu, piše Republika Srbija na srpskom i na albanskom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U prvom redu piše, “Republika Srbija“ pa onda Republika e Serbise.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda ispod toga Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija, pa onda isto u horizontalnom na alban-

skom, Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija (Krahina Autonome e Kosoves dhe Metohise).

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Piše, lokalno obezbeđenje (sigurimi lokal) na srpskom i albanskom. Onda opština na srpskom i albanskom, selo na srpskom i albanskom, ime i prezime i broj.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše na poledini ove legitimacije lokalnog obezbeđenja? Pročitajte ovaj tekst na srpskom, a isti je i na albanskom.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovaj tekst na poledini legitimacije je napisan na srpskom i albanskom, a na srpskom glasi: "Imalac ove legitimacije ovlašćen je da radi na obezbeđenju infrastrukture, zdravstvene zaštite, snabdevanja hranom održavanje javnog reda i mira, drugih uslova za normalan život građana, izdaje upozorenja, legitimatiše, privremeno liši slobode lice, upotrebi sredstva prinude i nosu vatreno oružje". Dakle, to su poslovi i ovlašćenja koja su iz ugovora preneti na ovu legitimaciju pripadnika lokalnog obezbeđenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on može i da liši slobode i da upotrebi sredstva prinude i nosi oružje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, generale, da li su pripadnici te lokalne policije imali uniforme?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu, s tim što su uniforme rađene praktično kontinuirano i prvi period njihovog angažovanja najverovatnije nisu imali uniformu, dok se ne stvore uslovi da se uniforma obezbedi. Ali bilo je predviđeno da svaki pripadnik lokalnog obezbeđenja ima uniformu i najveći broj njih je imao, što se, naravno, vidi iz ovog spiska koji smo prethodno pogledali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa skoro svi su, po ovom spisku, imali uniforme. Da li se ta uniforma u nečemu razlikovala od uniforme policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, razlikovala se neznatno, ali ne bih mogao baš da opišem detalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju napravljena je razlika da se razlikuje taj lokalni policajac od policajca koji je pripadnik Ministarstva unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao što se i ova legitimacija u nečemu razlikuje od policijske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A gde je započela ta primena te ideje o lokalnom obezbeđenju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ova ideja je započela upravo u opštini Đakovica i, po mojim saznanjima, tamo je imala najviše uspeha. Naravno, aktivnosti u tom smislu organizovane su i u drugim opštinama, odnosno u svim opštinama sa albanskim stanovništvom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakve su rezultate rada imali pripadnici lokalnog obezbeđenja koje smo ovde pominjali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mi smo u policiji bili zadovoljni time kako su oni funkcionisali, pre svega zbog činjenice da je policija u ta sela odlazila manje i ređe, što je bio i jedan od ciljeva uspostavljanja celog sistema. A bilo je u značajnoj meri konkretnih rezultata koje su imali pripadnici ovog lokalnog obezbeđenja u smislu prijavljivanja prekršaja, otkrivanja prekršaja, pronalaženja izvršilaca krivičnih dela i slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pre toga samo da skrenem pažnju na tabulator 27. Tu se vidi jedan dopis od decembra

meseca gde je upućen Štabu Ministarstva unutrašnjih poslova gde piše načelnik Sekretarijata iz Đakovice "da je potrebno za pripadnike lokalnog obezbeđenja izdati zimske uniforme" i onda govori, "vetrovke, bluza, pantalone, košulja, cipele" i tako dalje, napred smo videli da su primili oružje, dakle, cela ta oprema se ovde pojavljuje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Lokalno obezbeđenje je obrazovano u saradnji između pokrajinskog Izvršnog veća, Štaba MUP-a na Kosovu i Metohiji i lokalne samouprave, a policija je u tom projektu praktično pružala logističku i stručnu podršku, a ovde se vidi da je, praktično, policija obezbeđivala uniforme. Naravno, ne vidi se, ali obezbeđivala je i oružje za pripadnike lokalnog obezbeđenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovaj je akt značajan po tome što on nosi datum iz 1998. godine, ima i ranijih, iz 1998. godine. Dakle, da li je ovo kao mera poverenja imalo jedan pozitivan efekat na stanje u tim selima gde je uspostavljeno lokalno obezbeđenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da jeste jer uspostavljanjem lokalnog obezbeđenja praktično je razbijeno, nametnuto silom uverenje kod lokalnih građana da je policija represivna i da ona dolazi u sela samo zbog toga da pokaže svoju silu i svoju represivnost. Ovim merama mi smo zaista želeli da uverimo lokalne Albance da to nikako nije cilj policije, već da je cilj policije red i mir u njihovim selima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle red i mir koji mogu da održavaju sami do mere u kojoj to mogu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sami, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da li su održavali red i mir?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možemo da vidimo primere

nekih rezultata i postupaka lokalnog obezbeđenja? Skrećam vam pažnju da pogledate tabulatore od 28 do 35.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U ovim tabulatorima imamo nekoliko primera konkretnog rada i postupanja pripadnika lokalnog obezbeđenja u skladu sa ovlašćenjima koja su imali, prema ugovoru koji smo prethodno videli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 28 ima izveštaj SUP-a Đakovica o tome da je jedan pripadnik lokalnog obezbeđenja bio izložen pretnjama.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo ozbiljnim pretnjama i da je ovaj učinilac tog prekršaja, u skladu sa zakonom ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kažnen prekršajno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažnjen prekršajno. A u tabulatoru 29 vidi se, pogledajte sami uostalom ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovde se vidi da je pripadnik lokalnog obezbeđenja iz jednog sela prijavio dežurnoj službi SUP-a u Đakovici, da su 1. maja 1999. godine, oko 22.00 u kući jednog građanina tog sela, ušla tri "NN" lica obučena u uniforme Vojske Jugoslavije i naoružana automatskim puškama. Dakle, ovo je primer gde pripadnici lokalnog obezbeđenja prijavljuju čak i pripadnike vojske i policije za neka neuobičajena ili nedozvoljena ponšanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, samo ovo da raščistimo, generale. Ovde se govori o policajcu lokalnog obezbeđenja ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Albancu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj policajac, Albanac, je 1. maja

1999. godine ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odnosno ovo nosu datum 2. maja 1999. godine ... To je, znači, vreme kad bi po pretpostavkama koje ovde iznose trebalo da su Albanci isterani i da se protiv njih sprovodi teror. Znači 1. maja 1999. godine taj Albanac, pripadnik lokalnog obezbeđenja, prijavljuje policiji ponašanje tri vojnika koji su pokušali da zloupotrebe jednog ženskog člana jedne porodice, je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Naravno, vidi se da je po tom ovbaveštanju SUP u Đakovici obavestio organe vojne policije koja je dalje preuzela rad na traganju za ovim izvršiocima ovog dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to se sve događa ... Evo, to je 1. maj 1999. godine. Funkcioniše lokalno obezbeđenje, prijavljuje vojnike i organi reaguju u skladu sa njegovom prijavom.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte tabulator 30. Ovde se vidi da je 13. maja, isto tako na području opštine Đakovica, da je pripadnik lokalnog obezbeđenja, takođe Albanac, priveo drugog Albanca, piše mu lična karta i sve, koga je zatekao u krađi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači sredina maja 1999. godine, vreme agresije, vreme kada se pretpostavlja da se isteruju Albanci sa Kosova i Metohije, Albanac, pripadnik lokalnog obezbeđenja, hvata lopova i dovodi ga u policijsku stanicu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To se vidi iz ovoga, iz ove službene beleške koja nosi svoj broj i ... 13. maj 1999. godine. Onda imamo u tabulatoru 31, potvrda o oduzetim stvarima ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovim stvarima iz ove prethod-

ne ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Iz ove prethodne jer on je zatekao ovoga u krađi, te stvari je doneo zajedno s njim kad ga je priveo, stvari su oduzete, te koje je ovaj prethodni ukrao, sve se to događa i ovde ima na ovoj potvrdi isto, 13. maj 1999. godine. Znači posle dva meseca agresije. Pogledajte tabulator 32. 15. maj. Ovde je značajno da je ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Isto je jedno lice privedeno od predstavnika lokalnog obezbeđenja zbog toga što je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, on je vršio neko delo zbog koga ga je priveo lokalni policajac, Albanac.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je sredina maja, znači 15. maj 1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte tabulator 33. Ovde se govori o 16. maju i, takođe, lokalnom policajcu, Albancu koji je priveo u policiju određeno lice, takođe Albanca ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, ali je ovo značajno jer je pripadnik lokalnog obezbeđenja praktično priveo lice za koje se pretpostavljalo da je učestvovalo u ubistvu nekoliko policajca u prethodnom periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to znači pripadnik lokalnog obezbeđenja 16. maja 1999. godine, to je posle dva meseca, skoro dva meseca agresije i navodnih progona Albanaca, Albanac privodi u policiju osumnjičenog koga je pronašao ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Zato što mu je pretio u vezi sa ovim ubistvom, izvinjavam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pogledajte tabulator 34.

To je 19. maj.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde je reč o oduzimanju jednog oružja, od jednog građanina, u saradnji sa pripadnicima lokalnog obezbeđenja u ovom selu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle pripadnik lokalnog obezbeđenja prijavljuje i pronalazi jednu pušku koja se drži ilegalno, a vidi se u posledjem redu da je bila zakopana, odnosno sakrivena u zemlju. U pretposlednjem redu, izvinjavam se.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, šta svi ti dokazi pokazuju? Vrlo kratko, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa sasvim jasno, gospodine Robinson, da ova izgradnja mera poverenja i postavljanje Albanaca za policajce u selima koja su čisto albanska, funkcionise i demantuje tvrdnje da u to vreme traje od strane policije progon Albanaca. Oni normalno rade, onu su normalno zaposleni, nose oružje, hvataju počinioce krivičnih dela, dakle, apsolutno je nespojivo sa tvrdnjom koju iznosi druga strana kako policija isteruje Albance sa Kosova i Metohije i ubija ih. Ovde je čitav niz primera koji o tome govore.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Skrećem vam pažnju da su vrlo bitni datumi ovde, na ovim dokumentima. Sve je to polovina maja meseca. Ovi koje smo ovde dali.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, imamo još ovaj tabulator 35, to je, isto tako, pravljeno 19. maja, isto tako vezano za rad lokalnog obezbeđenja. Da li smatrate da nešto karakteristično treba

ovde naglasiti, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ništa, sem da je ovo, takođe, sličan primer prethodnom. Dakle, pripadnici lokalnog obezbeđenja su nas obavestili da su gorenavedena lica zatečena u krađi u selu u kojem oni rade. Dakle, pripadnici lokalnog obezbeđenja obavestavaju policiju da se neka lica u njihovom selu bave krađom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada recite, generale, kako se agresija NATO odrazila na funkcionisanje i uspostavljanje lokalnog obezbeđenja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Agresija NATO se, svakako, negativno odrazila na funkcionisanje ovog sistema lokalnog obezbeđenja, jer su u velikom broju pripadnici lokalnog obezbeđenja došli u poziciju da trpe nasilje i odmazdu terorista zbog činjenice da policija nije bila u prilici, kao pre toga, da ih zaštiti u slučajevima ugrožavanja njihove bebednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte ovaj tabulator 84, generale. Šta se dešava, šta je ode napisao Sekretarijatima unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji rukovodilac Štaba MUP-a za Kosovu i Metohiju?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nemamo prevod za ovo. Ako je dokument kratak, možemo da ga stavimo na grafoskop.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da li mogu da nastavim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo samo kratko komentarišite ovo. Dakle, dešava se, dešava se agresija NATO, šta se dešava tada sa Albancima, kako reaguje policija i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovaj akt nosu datum 2. maj 1999. godine. Reč je o aktu Štaba Ministarstva za borbu protiv terorizma koji je upućen svim Sekretarijatima unutrašnjih poslova na području Kosova i Metohije. Predmet ovog akta je, u stvari, prijava

boravišta interno raseljenih lica radi njihove bezbednosne i humanitarne zaštite i zbrinjavanja. Ovde se više, dakle, govori o uređenju populacije koja je napustila svoja mesta stanovanja, ali jedna od mera u tački 2, znači tačka 2, odnosno, izvinjavam se, tačka 3, alineja 1, 2, 3, 4. Dakle, citiraću tačku 3: "Lica prijavljena na boravak bezbednosno štiti, upoznati ih sa njihovim obavezama i obezbediti", pa zatim, alineja 4, "obezbediti, dakle, "da odrede predstavnika koji će obavljati poslove lokalne policije i ostvarivati kontakte sa organima vlasti radi rešavanja humanitarnih pitanja i pitanja njihove bezbednosti, snabdevanja hranom, vodom, strujom i drugih pitanja od značaja za normalizaciju života i rada u mestima boravka." Dakle, ovim aktom praktično naređuje se Sekretarijatima da u komunikaciji sa predstavnicima lokalne zajednice, utiču na njih da oni odrede svoje predstavnike koji će se baviti ovim poslovima u funkciji lokalnog obezbeđenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da oni odrede svoje lokalne policajce koji će da brinu o redu i miru među njima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovde reč o interno raseljenim licima koja su se pomerila s neke teritorije zbog borbenih dejstava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Dakle, reč je o licima koja borave u mestima van svog stalnog prebivališta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A što su oni van svog stalnog mesta prebivališta, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa jasno je da su oni zbog oružanih sukoba na prostoru Kosova i Metohije morali da napuste svoje mesto i, naravno, iz drugih razloga koje bih mogao detaljnije da komentarišem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kakav je bio odnos UČK prema ovim predstavnicima lokalnog obezbeđenja? I da li znate

kakva je bila sudbina pripadnika lokalnog obezbeđenja kad se naša vojska i policija povukla sa Kosova i Metohije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa odnos pripadnika takozvane OVK prema pripadnicima lokalnog obezbeđenja svakako je bio negativan, jer njima nije odgovaralo da se između lokalne zajednice i lokalnih Albanaca i policije izgrađuju bilo kakve mere poverenja. Njima je, upravo, odgovaralo sve što se može označiti sukobom, mržnjom, netrpeljivošću i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, generale, pored ovog uspostavljanja lokalnog obezbeđenja, koje još mere uspostavljanja poverenja u to vreme najveće krize, dakle u vreme rata, preduzimalo Ministarstvo unutrašnjih poslova prema albanskom stanovništvu? Koje još mere uspostavljanja poverenja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ne samo u ratu, čak i od polovine 1998. godine, policija Srbije na Kosovu i Metohiji je pokušavala da na niz načina uveri Albance da ne postoji razlog da se plaše svakodnevnih, uobičajenih policijskih poslova. U tom smislu, pripadnici policije su se čak uzdržavali od korišćenja komunikacija na kojima je moglo da dođe do sukoba i uzdržavali su se, takođe, od ulaska u sela, pre svega u albanska sela u kojima se pretpostavljalo da može da dođe do određenih sukoba. Nakon toga ili takođe u vezi sa tim, policija je uvek, kada je to bilo moguće, preduzimala niz mera da sva interno raseljena lica vrati u svoja mesta stalnog prebivališta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što krenemo dalje, uz ovako veliki broj dokumenata ja neću moći da se vratim na sve njih ili mnogo njih u unakrsnom ispitivanju. Ipak, ovaj konkretni dokument, 84, nije preveden na engleski i izgleda da su za njega potrebna neka objašnjenja: nema pečata, nema potpisa. To je tek fotokopija. I mislim da bi, možda, Pretresno veće, pre nego što dozvoli da pređemo na sledeći dokument, želelo da zatraži više detalja o tome.

SUDIJA KVON: Nedavno smo dobili prevod dokumenta 84.

TUŽILAC NAJS: Dobro, ali original se razlikuje od ostalih originala jer izgleda tek kao nacrt dokumenta, ali mi je drago da sada imamo prevod.

SUDIJA ROBINSON: Molim da nam svjedok da neke informacije o poreklu ovog dokumenta. Generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine predsjedavajući Pretresnog veća, ja zaista sam primetio da ovde nema potpisa niti pečata, ali ja znam sa sigurnošću da je ovaj akt donet i da je upućen sekretarijatima jer sam se u to vreme nalazio na Kosovu i Metohiji i znam da je po ovom aktu postupano u svim sekretarijatima. Verujem da u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije postoji dokument koji bi imao potpis i pečat ili neki drugi dokaz da je ovaj dokument dostavljen na realizaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ovde ima broj dokumenta u zaglavlju na levoj strani? Znači, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Štab Ministarstva i onda ima "12A, strogo poverljivo, broj 14, 2. maj 1999. godine ..."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, tako je. Očigledno postoji broj...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li je, da li je to što je ovde samo otkucan rukovodilac štaba, general-major Sreten Lukić, da li je to zato što je ovo dostavljeno svim sekretarijatima kao depeša?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Iz ovoga se to, zaista, ne može videti. Vidi se da je to akt štaba, vidi se datum, vidi se broj, jedino, naravno, šta nedostaje ovde jeste autentičan potpis, ali ja sa sigurnošću tvrdim da je ovaj akt, odnosno da je akt ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Mislim da imamo dovoljno informacija. Nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u svom prethodnom odgovoru vi ste pomenuli da ja Štab Ministarstva, odnosno policije na Kosovu i Metohiji organizovao povratak interno raseljenih lica. Da li ste vi imali prilike da lično učestvujete u nekoj takvoj aktivnosti, da budete prisutni u nekoj takvoj aktivnosti, u vezi sa vraćanjem u svoje domove interno raseljenih lica?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesam. Ja sam negde leto ili jesen 1998. godine neposredno boravio negde četiri ili pet dana u selu Istinić (Isniq) u opštini Dečane (Decane), u kojima se nakon antiterorističkih operacija interno raselilo nekoliko desetina hiljada Albanaca. Sećam se dobro da je bilo jako vruće, iako je to bila već rana jesen. Iz tog mesta, tri, možda i četiri dana u kontinuitetu, angažovanjem prevoznih sredstava iz lokalne samouprave, vraćali smo sve Albance u svoja mesta prebivališta. Tom prilikom u toj velikoj grupi Albanaca, naravno, nalazilo se, nalazio se i veliki broj terorista sa oružjem i nakon izvesnih i konkretnih pregovora sa nekim uglednijim lokalnim Albancima, uspeali smo da ih uverimo da treba da predaju oružje i da nema razloga da se brinu za bezbednost, da će svi biti vraćeni u svoja mesta bez obzira što poseduju i nose oružje. I da sasvim budem kratak, tom prilikom predali su preko 2.000 možda i 3.000 komada različitih vrsta oružja, naravno, mnogo više municije, mina i sličnih vojnih sredstava, a svi su za tih nekoliko dana vraćeni u svoja mesta prebivališta tako da je, u tom trenutku, taj problem koji je pretio da preraste u humanitarnu katastrofu, bio prevaziđen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, u ovom dokumentu koji smo maločas spominjali u tabulatoru 84, tačka 3, stoji u prvoj alineji koju vi niste citirali jer ste citirali uspostavljanje lokalnog obezbeđenja, ali kaže: "Lica prijavljena na boravak bezbednosno štiti, upoznati ih sa njihovim obavezama i obezbediti", pa onda prva alineja "da bez posledica predaju oružje, municiju i vojnu opremu koju su pod prisilom primili od terorista."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li ovo izgovor da se objasni da oni mogu da daju bilo kakvo objašnjenje da predaju oružje i da niko neće zbog toga da ih uzima na odgovornost?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Oni su se jako plašili činjenice da zbog toga što su imali ili imaju oružje, mogu imati posledice. Ali da bismo rešili ozbiljniji problem i da bismo ih vratili u svoja mesta prebivališta, mi smo, jednostavno, imali minimalan zahtev da se oružje preda, bez bilo kakvih posledica po one koji su to oružje držali i nosili. Mogao bih da dodam samo da prilikom tog rada u Istiniću, da sam imao određen problem, mislim Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (ICRC, International Committee of The Red Cross) i u jednoj od ovih depeša mislim da se nalazi i ime te osobe koja je činila sve da uveri Albance da ne treba da idu iz Istinića nigde, da im je tu najbezbednije i da u selima u koja se vraćaju mogu biti žrtve nasilja. To je bilo vrlo neuobičajeno. Ja sam jako protestovao u tom slučaju, ali su oni i dalje uporno, po nekakvim uglovima, skrovitim mestima, uveravali Albance da to što mi radimo nije dobro i da to ne treba da prihvate. Naravno, nakon nekoliko dana mi smo uspeli da sve Albance vratimo u njihova sela.

SUDIJA ROBINSON: Sada moramo na pauzu. Ali, pre toga, recite mi samo kakav je bio odgovor na ponudu da se oružje preda bez posledica? Da li je oružje predato?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa možda nisam dobro objasnio, rekao sam da, konkretno u Istiniću, predato je, po mom sećanju, oko 3.000 vrsta različitih komada vrsta naoružanja. A i kasnije, uvek smo bili u prilici da od građana oduzimamo oružje ili su sami predali. To će se, verovatno i videti iz nekih dokumenata.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, šta su pripadnici policije činili u celom ovom periodu 1998. godine, 1999. godine u vezi sa organizovanjem prijavljivanja boravka građana u mestima privremenog smeštaja, radi olakšavanja njihovog humanitarnog i bezbednosnog zbrinjavanja, bilo direktno, bilo putem lokalne policije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Već sam nešto odgovorio na to pitanje. Mogu da samo preciziram da je i tokom 1998. godine i tokom 1999. godine učinjeno sve da se sva lica koja ne borave u mestima svog stalnog prebivališta, vrate u svoje domove. Posebnu aktivnost Štab Ministarstva za suzbijanje terorizma i Sekretarijati unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji preduzeli su tokom rata, mislim u maju mesecu, ali, orijentaciono, da se sva lica koja su van svog mesta stalnog prebivališta u tom mestu privremenog boravka prijave kako bi se moglo utvrditi tačna njihova statistika, odnosno broj i kako bi se sve bezbednosne i mere humanitarnog zbrinjavanja mogle adekvatnije organizovati, naravno činjenicom da se tačno zna ko gde boravi. U tom smislu najbolje govori upravo ovaj dokument koji smo pre izvesnog vremena imali na grafoskopu. Dakle, taj dokument, odnosno to naređenje sekretarijatima tačno utvrđuje šta sekretarijati treba da urade u vezi sa tom kampanjom i akcijom ili organizovanim radom na prijavljivanju boravišta privremeno raseljenih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo slučajeva i potreba da se tim izbeglicama pruža zaštita? Kakve su njima opasnosti pretile?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam govorio o organizovanom prijavljivanju boravka, a, naravno, policija je preduzimala i niz mera da kolone lica koja se pokreću iz mesta svojih prebivališta, bezbednosno štiti na svim pravcima na kojima se ta lica kreću, štiteći ih od svih mogućih oblika ugrožavanja, a naravno tih oblika ugrožavanja je moglo biti više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali prijave ili molbe pojedinih grupa, porodica ili sela da im pružite posebnu zaštitu u nekoj prilici?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je, prema mojim saznanjima, više i pojedinačnih zahteva i molbi da se njihove porodice, pojedinaca, da se njihove porodice zaštite na putu do mesta u kome bi napustili Kosovo i Metohiju. Ja se konkretno sećam porodice, ako se dobro sećam, porodice šefa kabineta od gospodina Ibrahima Rugove (Ibrahim Rugova) koji je nekoliko dana insistirao u štabu da mu se obezbedi zaštita za porodicu koja je imala nameru da napusti Prištinu (Prishtine) i da ode u Makedoniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Nekoliko pitanja na temu Verifikacione misije na Kosovu i Metohiji. Jeste li vi učestvovali ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što pređete na sledeću temu, hteo bih da postavim pitanje. Gde se nalazi evidencija o raseljenim licima? Da li ona postoji?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Evidencije boravka raseljenih lica na Kosovu i Metohiji nalaze se u svakoj organizacionoj jedinici Ministarstva, dakle u svakoj policijskoj stanici, odnosno u svakom Sekretarijatu unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji. Naravno, ti sekretarijati su sada izmešteni na teritoriju centralne Srbije.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste vi učestvovali u primeni Sporazuma o Verifikacionoj misiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, nešto sam o tome već rekao. Dakle, ja sam bio član delegacije Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije na razgovorima sa predstavnicima NATO-a u Beogradu, opet krajem leta, početkom jeseni 1998. godine, ako se

dobro sećam. Delegaciju NATO predvodili su general Klark (Wesley Clark) i general Nauman (Klaus Naumann), a u delegaciji Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije bilo je nekoliko generala iz vojske, generala iz policije i nekoliko predstavnika državnih organa Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je bila sadržina razgovora sa Klarkom i Naumanom u Beogradu, to gde ste vi učestvovali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na tim razgovorima sadržina je bila da se postigne konkretizacija mera, pre svega u vezi sa smanjivanjem brojnog stanja policije i vojske na Kosovu i Metohiji pred dolazak Verifikacione misije i da se smanje konkretni oblici delovanja policije i vojske u prostoru, tako da je konkretno postignut dogovor da se broj policije na Kosovu i Metohiji smanji. Mislim da se dobro sećam, na 10.021, a da se broj kontrolno-bezbednosnih i kontrolno-osmatračkih punktova policije, smanji na ukupno 27.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, šta možete da kažete o koordinaciji aktivnosti sa Verifikacionom misijom na Kosovu i Metohiji i, upravo, tom reduciranju brojnog stanja i oblika delovanja policije na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nakon tog dogovora u Beogradu i nakon potpisivanja dokumenta koji su potpisali general Đorđević i Šon Berns (Shaun Byrnes), predstavnik američke diplomatske misije na Kosovu i Metohiji, ja sam od ministra unutrašnjih poslova, gospodina Vlajka Stojiljkovića dobio zadatak da o elementima tog dogovor upoznam sve rukovodioce u Štabu Ministarstva u Prištini, sve načelnike sekretarijata, centar Resora državne bezbednosti i komandante posebnih, odnosno upućenih jedinica na Kosovo. Nakon toga imao sam konkretne razgovore, vrlo učestalo u nekoliko narednih dana sa gospodinom Bernsom oko dinamike implementacije tako potpisanih dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, sada ćemo nakratko da

se zadržimo na tabulatorima 36 do 44. U tabulatoru 36 je Sporazum o misiji OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) za verifikaciju na Kosmetu. To je ovaj sporazum koji su potpisali tadašnji predsedavajući OEBS-a, ministar Bronislav Geremek (Bronislaw Geremek) i naš ministar spoljnih poslova, Živadin Jovanović.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ja nemam prevod ovog dokumenta. Obraćam se kolegama, da li su oni dobili prevod? Ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Neka tehnička greška, gospodine Robinson jer taj sporazum je u originalu i pravljen na engleskom jeziku kad je potpisivan sa OEBS-om. A on mora da postoji u dokumentaciji. Mora da je neka tehnička greška da nemate. On nije imao potrebe da se uopšte prevede ovde.

TUŽILAC NAJS: Možda mi možemo da pronađemo taj dokument. Ali ako optuženi predočava dokument za koji on ili njegovi savetnici znaju da je već preveden, ja nisam kontaktirao prevodilačku službu, ali oni očigledno znaju da se radi o dokumentu koji mogu da pronađu negde drugde i nema potrebe da ga, recimo, ponovo daju na prevod.

ADVOKAT KEJ: Ovaj dokument je predočen preko generala DZ.

SUDIJA ROBINSON: Da, ako biste mogli da nam pomognete, gospodine Najs, bili bismo vam zahvalni. Gospodine Miloševiću, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde imamo u tabulatoru 39 akt Ministarstva unutrašnjih poslova koji je upućen svim Sekretarijatima unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji. Da li možete to da nađete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I njega je potpisao komandant, odnosno rukovodilac Štaba za Kosovo i Metohiju. Predmet je sporazum OEBS-a za verifikaciju na Kosmetu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je akt kojim rukovodilac štaba dostavlja tekst svim Sekretarijatima unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji i u vezi sa tim nalaže konkretne mere u cilju implementacije tog sporazuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte na prvoj strani ovaj tekst, kaže: "U cilju zakonitog i pravilnog postupanja u sprovođenju odredaba sporazuma iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, potrebno je odmah na radnim sastancima ili na drugi način sa tekstom sporazuma i saopštenja upoznati sve rukovodeće radnike i pripadnike policije. Dakle sve, ceo sastav policije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je akt koji ide već 18. oktobra 1998. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "U cilju dobijanja preciznijih uputstava a u skladu sa sporazumom, potrebno je preduzeti sledeće." I onda se kaže: "Preduzeti odgovarajuće mere bezbednosti članova misije po mestu rada i kretanja. Obezbediti punu slobodu članova misije bez zaustavljanja njihovih vidno obeleženih vozila izuzev kada je to potrebno iz razloga njihove bezbednosti. Na zahtev predstavnika misije okružnog ili opštinskog rukovodstva, prisustvovati sastancima ili organizovati sastanke na kojima bi se razmatrala pitanja od značaja za sprovođenje sporazuma ..." I onda se dalje govori da "predstavnike misije upozoravati na područja na kojima im se ne može garantovati bezbednost i o njihovoj odluci po upozorenju sačinjavati odgovarajuću belešku."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je, praktično, prvi akt, može se reći sa dolaskom prvih predstavnika Verifikacione misije, iako je bilo predviđeno da do njihovog dolaska u punom sastavu

te obaveze iz sporazuma realizuje diplomatska misija na Kosovu i Metohiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je policija uspela da u svemu zaštiti sve članove Verifikacione misije na Kosovu i Metohiji, za sve vreme trajanja misije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Sve vreme boravka misije na Kosovu i Metohiji, policija Srbije je apsolutno poštovala sve elemente sporazuma i sve elemente dogovora postignutog u Beogradu na razgovorima sa generalima Klarkom i Naumanom. Te mere, takođe, uključuju i mere zaštite Verifikacione misije u slučaju njihovog povlačenja sa Kosova i Metohije, što se, naravno, desilo nakon NATO bombardovanja ili neposredno pred NATO bombardovanje. Tako da su bukvalno svi članovi Verifikacione misije pod zaštitom snaga bezbednosti Jugoslavije, bezbedno napustili Kosovo i Metohiju bez ijednog incidenta, prema mom saznanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 40 nalazi se beleška o sastanku sa predstavnicima američke diplomatske misije koji je održan u Prištini, 22. oktobra.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je beleška sa jednog sastanka kome sam ja lično prisustvovao i na kome sam, pre svega, razgovarao sa imenovanim gospodinom Šonom Bernsom oko nekih detalja o primeni sporazuma u određenim zonama, kako smo ih mi nazvali, rizičnim na Kosovu i Metohiji. I tu se vidi, otprilike, kakve mere smo dogovorili da bi se održala bezbednost, a da bi se istovremeno mere iz sporazuma realizovale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ovo bila posebno osetljiva mesta, govori se o mestima Oštrozub (Astrazup) i Dragobilje (Dragobil) ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... koji prihvataju da se vraćaju bez oružja, uniformi i drugih obeležja naoružanih grupa?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tako je. I prema našim procenama, a i prema procenama predstavnika diplomatske misije, ova zona Oštrozub i Dragobilje u neposrednoj blizini mesta Mališevo (Malisheve), bila je posebno kritična i osetljiva zbog prisustva velikog broja pripadnika OVK koji su, uslovno rečeno, imali nekakve zahteve u smislu sporije primene određenih elemenata sporazuma. Naravno, u interesu reda i bezbednosti i na predlog Šona Brnsa, mi smo takve zahteve prihvatili tako što smo samo neke rokove za obezbeđenje prohodnosti komunikacija pomerili u odnosu na već dogovorene rokove. Naravno, jedini cilj je bio da se izbegne bilo kakav sukob, dakle, smatrali smo da je bitnije da nema sukoba nego da se sam sporazum realizuje baš u dogovorenom terminu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Ovde stoji i njihova obaveza koju su oni preuzeli, a na neki način im ova američka misija garantovala, prema vama, da niko neće, znači, oni se obavezuju da niko neće napadati, ometati policiju pri kretanju, zadržavanju i kontaktiranju s građanima u naseljenim mestima i na komunikacijama.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su se oni pridržavali te obaveze koju su preuzeli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa nakon toga, u principu jesu jer je komunikacija Orahovac (Rahovec)-Lapušnik (Llapushnik) bila deblokirana nakon nekoliko dana i njome je policija i vojska, njome su policija i vojska prolazili slobodno. Međutim, generalno gledano, pripadnici OVK su u više navrata i vrlo često kršili dogovor o prekidu vatre, a o tome postoje podaci u nekom od ovih dokaznih predmeta koje sam uspeo da vidim.

SUDIJA BONOMI: Generale, vidim da pod tačkom 3 pod slovom "A" stoji da savako naseljeno mesto odredi jedno lice ili grupu lica koji će da predstavljaju građane i tako dalje. Da li je odatle potekla ideja da se u svakoj opštini nalaze kvazi-policijski predstavnici sa albanske

strane? Govorim sada o onom ranijem spisku koji smo pogledali, gde su se nalazila imena lica koja su bila uključena u to.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, ideja o uspostavljanju sistema lokalnog obezbeđenja svakako prethodi ovom dogovoru. A ta ideja ili element te ideje je samo ugrađen u ovaj sporazum koji smo dogovorili gospodin Šon Berns i ja.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda, pod tačkom "B", vi ste dogovorili, "svim građanima koji se vrate u selo na opisan način, policija će obezbediti i garantovati" i onda se ovde sve ovo navodi kako ide ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, jer je, upravo, Šon Berns na određeni način zastupao predstavnike ovih naseljenih mesta i prihvatio da oni postupaju pod tačkama pod "A", a mi smo i u pismenoj formi, pošto su oni na tome insistirali, prihvatili ove obaveze pod poglavljem "B".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi, generale, da li je policija sve te obaveze striktno poštovala?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno i uvek kada je to bilo moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 41 se nalaze ... To je datum 26. oktobar, u Prištini 1998. godine ... "Zaključci sa sastanka održanog u Prištini sa načelnicima Sekretarijata, načelnicima odeljenja policije i komandantima odreda Posebnih jedinica policije. To je sastanak koji ste vi vodili i održali u Prištini, a u vezi sa implementacijom ovog sporazuma o Verifikacionoj misiji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste po zaduženju ministra otišli tamo da celom rukovodećem sastavu objasnite šta sve treba da se radi i šta su njihove obaveze.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, pređite samo ukratko preko ovih zaključaka s obzirom da ste vi rukovodili ovim sastankom i upoznali ih sa svim detaljima. Šta je tu najbitnije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u tački 1 se vidi da je potrebno izvršiti smanjivanje upućenih jedinica za 4.500 pripadnika policije, a to, praktično, znači da se broj pripadnika policije svede na onaj već pomenuti broj od 10.021. I to se već vidi u tački 2. U tački 3 se nalaže da se to brojno stanje od 10.021 predstavi u jednom zbirnom pregledu po Sekretarijatima na Kosovu i Metohiji da bi se kasnije taj pregled dostavio Verifikacionoj misiji jer je ona imala pravo da proverava brojno stanje i na manjim lokalitetima i u okviru manjih policijskih jedinica. Takođe, u tački 4 se nalaže da se do 26. oktobra 1998. godine, da se ukinu svi kontrolno-saobraćajni punktovi, a da se saobraćajna služba na tim saobraćajnicama pojača uobičajenim saobraćajnim patrolama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Da li je ovde, da li ste vi ovde po nalogu ministra praktično sva pitanja koja su bila vezana za ponašanje policije u vezi sa sprovođenjem ovog konkretnog sporazuma, s njima precizirali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo je, u stvari, prenošenje stavova i dogovora sa sporazuma koji smo postigli u Beogradu, a ja sam taj zadatak dobio od ministra i relizovao sam ga u potpunosti, pre svega na ovom satanaku, a kasnije u dogovoru sa predstavnicima misije i u kontroli sprovođenja naloženih mera.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. U tabulatoru 42 se nalazi pregled obaveza, tabelarno postavljen pregled obaveza i prava po sporazumu koji su potpisali Vlastimir Đorđević i Šon Brns, što je ovaj koji smo pominjali maločas. Ovde su date, ovde su tabelarno date sve obaveze koje proističu iz tog sporazuma.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ima potrebe da se neka od njih posebno komentariše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Lično mislim da nema, da ne gubimo vreme, a, naravno, očigledno je da su ovde definisane obaveze, u ovoj vertikalnoj koloni 2, a prava u verikalnoj koloni 3. Znači, obaveze naših organa i prava naših organa u odnosu na Verifikacionu misiju. Pa, na primer, u tački 1 naša obaveza izgradnja poverenja među svim građanima, a naše pravo u odnosu na Verifikacionu misiju jeste da možemo da računamo na pomoć i podršku Verifikacione misije OEBS-a kao i diplomatskih, humanitarnih i drugih organizacija u tom zadatku i tako redom. Brz povratak kućama svih raseljenih je, na primer, obaveza pod tačkom 3 i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo ću još na tabulator 43 da skrenem pažnju. To je pismo ministra unutrašnjih poslova upućeno štabu u Prištini i Sekretarijatima svim i Javnoj i Državnoj bezbednosti. Citiraću samo poslednji pasus koji kaže: "Sa verifikatorima treba sarađivati, obavestavati o događajima, da oni treba da doprinesu ostvarivanju osnovnih ciljeva sporazuma", pa onda se govori o nesumnjivoj obavezi Organa unutrašnjih poslova da učinioce prekršaja, krivičnih dela i sve one koji ugrožavaju ... i tako dalje ... Naglašavam ovo: "Bez obzira na nacionalnu pripadnost otkrivaju i prema njima preduzimaju sve zakonom predviđene mere". Dakle, generale, moje pitanje je da li je u pogledu svih tih policijskim mera bilo ikakve diskriminacije prema građanima s obzirom na njihovu nacionalnu pripadnost?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije. Svi građani na Kosovu i Metohiji, građani Srbije i svi drugi građani pod jurisdikcijom Republike Srbije, imali su potpuno jednak tretman od strane pripadnika policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. U tabulatoru 44 je napravljen ... Tu se nalazi dokument koji nosi naziv "Plan za

evakuaciju članova misije za verifikaciju sa teritorije Kosova i Metohije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je, takođe, jedan dokument koji je proizilazio iz sporazma Verifikacione misije, iz dokumenta potpisanog u Beogradu između generala Đorđevića i Šona Brnsa, a to je bila naša obaveza da sačinimo plan bezbednosne zaštite misije prilikom njihove evakuacije sa teritorije Kosova i Metohije, kada oni to budu odlučili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je taj plan do kraja sproveden? Ovde su, znači, bezbednosna procena, mere da se obezbedi da svi članovi Verifikacione misije u slučaju odluke da napuste Kosovo i Metohiju, mogu bezbedno da odu. Da li je ovo u potpunosti realizovano?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj plan je u potpunosti realizovan, verovatno sa nešto izmenjenim detaljima jer je ovde reč o planu, a realizacija je bila nakon donošenja ovog plana. Dakle, plan je realizovan i svi zahtevi Verifikacione misije, nakon njihove odluke da napuste Kosovo i Metohiju, su, takođe, ispoštovani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nećemo se više zadržavati na vašim saznanjima i iskustvima, ličnim i učešću u vezi sa Verifikacionom misijom. Sad ćemo se pozabaviti pitanjem terorizma na Kosovu i Metohiji. Generale, recite, molim vas, kada i kako je eskaliralo delovanje albanskog terorizma tokom devedesetih godina.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tokom devedesetih godina, teroristički akti su se sporadično pojavljivali, od 1991. godine do 1997. godine, možda i do polovine 1998. godine. Eskalacija terorizma na Kosovu i Metohiji desila se tokom 1998. godine i, naravno, tokom prve polovine 1999. godine. Svakako, svima je već jasno da je kontinuitet terorističkih akata, praktično, nastavljen i do danas sa različitim intenzitetom, u različitim vremenskim periodima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ne bismo suviše gubili vreme samo u verbalnim objašnjenjima, mada su ona izuzetno važna, generale, molim vas da u vezi sa ovim pitanjem otvorite tabulator 124 gde se nalaze tabele koje ću vas zamoliti da ukratko komentarišete. Dakle, da li ste našli tabulator 124?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Evo, uskoro ću pronaći. Da, pronašao sam tabulator 124, ako ste mislili na njega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. 124. Taj tabulator sadrži jedan vrlo pregledan zbir tabela koji se odnosi na terorizam na Kosovu i Metohiji. Na prvom listu je "Pregled izvršenih terorističkih akcija na području Autonomne Pokrajine Kosova i Metohije u periodu od 1991. godine do 1997. godine."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I kako sam već rekao, to je period kad imamo sporadične teroristička akte koji ne prevazilaze neku zabrinjavajuću brojku, ali svakako su prisutni i vidi se da je ukupno tih akata tokom ovih 1,2,3,4,5,6,7 godina bilo 134. To se vidi u prvoj horizontalnoj koloni pod tačkom 1.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kažite ...

SUDIJA ROBINSON: Recite nam nešto o poreklu ovog dokumenta.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ovo je zvanični statistički pregled Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije koji su savetnici predsednika Miloševića obezbedili u zvaničnoj prepisci sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, ali, koliko se sećam, ovaj dokument je, takođe, objavljen u Beloj knjizi, onoj prvoj.

SUDIJA KVON: Na prvoj stranici engleskog prevoda spominje se period od 1. januara do 31. decembra 1998. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ: To je u mom, u tabulatoru, strana 2.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je druga. Objasnite kratko ovu

prvu, kako je koncipiran ovaj tabelarni pregled, šta označavaju vertikalne kolone, šta označavaju horizontalne kolone? To ću vas zamoliti i kod ovih drugih tabela.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, dakle, reč je o terorističkim napadima ili terorističkim akcijama na području Autonomne Pokrajina Kosovo i Metohija i vertikalne kolone označavaju broj tih napada i posledice tih napada. Broj je pod horizontalnom tačkom 1, a posledice su pod horizontalnom tačkom 2. Naravno, ti teroristički napadi i njihove posledice struktuirani su po vertikalnim kolonama koje se odnose na godine, na kalendarske godine, od 1991. godine do 1997. godine i, naravno, poslednja vertikalna kolona je ukupno takvih događaja i ukupno takvih posledica koje su opisane.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, posle ovoga šta je sudija Kvon (Kwon) već rekao u vezi sa ovim dokumentom, u engleskom prevodu nedostaje stranica koja se odnosi na 1991. godinu i 1997. godinu. Ako je ovaj dokument deo nekog izveštaja ili izgleda kao original, iako original nije označen kao dodatak ili kao popis, u svakom slučaju ako to jeste deo nekog drugog izveštaja, onda je taj drugi izveštaj, izveštaj koji bismo i mi morali da imamo u rukama. Možda je to već na nekom drugom mestu bilo uvršteno u spis? Ja to još nisam uspeo da identifikujemo, ali mi bismo trebali da imamo pristup celom tom dokumentu, ako je to deo tog većeg dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste pomenuli da je ova prva stranica sadržana i u Beloj knjizi ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... o terorizmu na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da se dobro sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Svih sedam "Belih knjiga", gospodine Robinson, dato je ovde i uzeto u evidenciju. Uzeto u evidenciju, s tim što ste vi zaključili da se one prihvate kao dokazni predmeti kada neko bude mogao da svedoči o autentičnosti njihove sadržine.

One su date vama na engleskom jeziku. General Stevanović je u prilici da svedoči o autentičnosti njihove sadržine ...

SUDIJA ROBINSON: Znači te Bele knjige još nisu uvrštene u spis?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, verovatno sam ja neprecizno rekao. Evidencija i "evidence" (dokaz) nije isto na srpskom i na engleskom jeziku. Trebalo je da kažem za identifikaciju. A nisu prihvaćene još kao dokazni predmet, nisu uvrštene u spis. General Stevanović je neposredno u Ministarstvu unutrašnjih poslova, radio na ukupnom pregledu koji se nalazi u "Belim knjigama" i koje je Ministarstvo spoljnih poslova samo prevelo na engleski i distribuiralo svojim kanalima tako da on može autentično da potvrdi tačnost podataka koji se nalaze u ovih sedam "Belih knjiga" koje su uzete za identifikaciju, tako da tabela broj 1 nije ovde prevedena u ovom tabulatoru zato što se već nalazi u jednoj od tih "Belih knjiga". A pošto se radi samo o brojevima, nije teško pratiti brojeve, ako general komentariše kolone.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, u samom dokumentu nema ničeg što nam govori odakle je taj dokument došao ili na koji način je sastavljen. Evo, pogledao sam sada i zadnju stranu i ne vidim ništa šta bi mi dalo tu informaciju. Ali, ako svedok može da nam da tu informaciju, mi ćemo da ga saslušamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvolite, generale.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine predsedavajući Pretresnog veća, u vezi sa ovom tabelom mogu sasvim pouzdano da kažem da se ona nalazi u jednoj od tih "Belih knjiga". Mogu, takođe, da kažem da je ovu tabelu izradila Uprava analitike Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije na osnovu spiska konkretnih događaja i konkretnih posledica od tih događaja, a misli se, naravno, na terorističke akte na Kosovu i Metohiji u ovom preiodu i na njihove posledice, takođe, u ovom periodu. Skoro da sam siguran da u ovoj prvoj "Beloj knjizi" se nalazi i popis tih konkretnih događaja po mestu, vremenu, izvršiocima i posledicama, a tabela je samo statis-

tika tako opisanih događaja odnosno takvog spiska takvih događaja.

SUDIJA ROBINSON: A kako je Ministarstvo došlo do tih informacija, informacija koje čine osnove za pravljenje statistika, kako je Ministarstvo došlo do tih informacija?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa, to je sasvim uobičajena i svakodnevna stvar, deo svakodnevnog posla Ministarstva unutrašnjih poslova. Dakle, Uprava analitike u Ministarstvu unutrašnjih poslova objedinjava sve dnevne, hitne i periodične izveštaje o bezbednosnim događajima na teritoriji republike, naravno uključujući posebno i teritoriju Kosova i Metohije kao prostor na kome se ovakvi događaji jedino i događaju. Dakle, svi sekretarijati sa Kosova i Metohije dnevno izveštavaju Ministarstvo unutrašnjih poslova o svim bezbednosnim događajima koji se u Ministarstvu evidentiraju na jednom mestu. Na osnovu takvih informacija i izveštaja, Uprava analitike pravi analize, statistike, preglede i slične dokumente. Jedan od tih je i ovaj tabelarni pregled sačinjen na osnovu takvih dnevnih izveštaja od sekretarijata i od Štaba Ministarstva sa Kosova i Metohije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, na ovom prvom listu, vidi se u ovoj horizontalnoj koloni pod "A", u drugom poglavlju, "ukupno ubijeno", da je za sve te godine od 1991. godine do 1997. godine, od strane, kao posledica tih terorističkih napada, 39 lica ubijeno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. U ukupno 134 napada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ispod se nalazi kolona "teroristički napadi na Albance", odnosno "teroristički napadi na građane albanske nacionalne manjine, lojalne Republici Srbiji". Je li taj broj u okviru ovih 39.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Taj broj od 17 ubijenih Albanaca ulazi u ovaj ukupan broj ubijenih lica u gornjem delu tabele.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Da pogledamo sada ovu tabelu 2. Ovde je pregled izvršenih ... Shvatio sam da ovo imate prevedeno, "Pregled izvršenih terorističkih napada albanskih separatista na Kosovu i Metohiji u periodu od 1. januara do 31. decembra 1998. godine. Znači treba da imamo u vidu ovo što se dešavalo zaključno sa 1997. godinom, a onda jednu eskalaciju u 1998. godini, jer je ukupno 134 napada za sedam godina, a u jednoj godini, 1998. godini, 2.010 napada. Da li se to vidi na ovoj tabeli, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, to se vidi na tabeli 2 koju ste citirali. I vidi se, naravno, i struktura tih napada, kao i posledice u nastavku tabele.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, samo ukažite na karakteristične cifre u 1998. godini koje se tiču terorizma.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, posebno karakteristične cifre su da je ukupan broj terorističkih napada 2.010. To je preko 10 do 15 puta više u odnosu na ukupan broj terorističkih napada u odnosu na prethodnih sedam godina. U tim napadima, pod "A", posledice terorističkih napada, ubijeno je ukupno 328 lica. Od toga građana, 210. I, naravno, struktura građana po nacionalnoj pripadnosti je urađena, pod tačkom 2 je, ubijeno pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, 118 i, pod tačkom 3 su pripadnici vojske koji ovde nisu upisani. Možda je prilika da kažem da u ove tabele nisu ušli podaci o stradalim pripadnicima Vojske Jugoslavije što je, možda, na određen način, nedostatak tabele. Pod tačkom "B" vidi se koliko je povređeno lica ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da pogledamo ovo, kod građana ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... kod građana koji su poginuli, Srba i Crnogoraca 41 ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Albanaca 83.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ostalih pripadnika različitih nacionalnosti, 73 i lica nepoznatih pripadnosti, 13. Naravno, pripadnika MUP-a nezavisno od nacionalnosti, ukupno 118. Zatim slede podaci o povređenim i, karakteristično je, o otetim licima. Dakle "A", "B", "V" je "oteta lica" i njih je ukupno 310, od čega su većina građani ... 294 je građana pa opet po nacionalnoj strukturi Srba i Crnogoraca 174, Albanaca 101, ostalih 19 i pripadnika MUP-a 16. Naravno, u nastavku je sudbina otetih lica i ona se menja, praktično iz dana u dan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u toj 1998. godini, 310 građana je oteto. Nešto više od polovine Srba i Crnogoraca, nešto više od trećine Albanaca. I ostalo su pripadnici drugih nacionalnosti i policije. U tabeli 3 ... Da li je u ovoj tabeli 3 dato kumulativno od ... Sad 1999. godina.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tabela 3 odnosi se isključivo na kalendarsku 1999. godinu. Po istoj metodologiji su upisani statistički podaci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li, generale, smatrate da ovde ima nešto posebno karakteristično?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa možda radi razjašnjenja za ovu treću tabelu koja se odnosi na 1999. godinu, važno imati u vidu da je ovde obuhvaćen period do završetka rata, kao i period posle završetka rata, odnosno nakon povlačenja Vojske Jugoslavije i policije Srbije sa prostora Kosova i Metohije. Dakle, u tom periodu dešavali su se teroristički akti pod vlašću organa Republike Srbije, a i kasnije pod vlašću međunarodnih snaga na Kosovu i Metohiji. I vidi se, naravno, da je taj ukupan broj napada i ukupan broj posledica skoro duplo veći ... Od napada skoro duplo veći, po posledicama višestruko veći od podataka koje smo izneli za 1998. godinu. Naravno, još samo jedna

napomena, veći broj napada i veći broj posledica desio se, po mojom saznanjima i po statistici MUP-a, nakon dolaska međunarodnih bezbednosnih i drugih snaga na Kosovo i Metohiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači u drugoj polovini 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ovde ima nešto u sledećim tabelama ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tabela broj 4 pokazuje terorističke napade u 2000. godini. Znači, to je vreme kad uopšte nema ni vojske ni policije naše na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Broj napada je nešto smanjen i negde je na polovini broja napada iz 1998. godine, ali očigledno da kontinuitet napada i dalje postoji. Nešto je smanjenog intenziteta u 2000. godini. A metodologija ove tabele je identična sa prethodnim tabelama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1.028 terorističkih napada u 2000. godini.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I 90 ubijenih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 2000. godina je godina kad nema nikakvih naših vlasti na Kosovu i Metohiji. 2001. godinu vi, takođe, imate.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 320 napada.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste i ubijenih 59 lica.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ovo izlazi van perioda optužnice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja sam sasvim svestan te činjenice, ali je vrlo značajno da se vidi. Posle izlaska sa teritorije Kosova naše vojske i policije, terorizam se nastavlja, da objašnjenja koja su sadržana bila u tome da, eto, oni su delovali protiv organa Republike Srbije koja vodi nekakvu antialbansku politiku. Kakvo bi objašnjenje onda mogli dati za polovinu 1999. godine kad tih organa tamo nema, celu 2000. godinu, celu 2001. godinu, celu 2002. godinu, gde uvek imate ... Imate i celu 2003. godinu, imate i 2004. godinu. Znači, svih tih godina dešava se kumulativno, svake godine, više terorističkih napada nego za 10 godina pre 1998. godine na Kosovu i Metohiji. Prema tome, kad upoređujete te pojave i tražite im uzroke, jasno je da ne može biti uzrok neko ko ne boravi na Kosovu i Metohiji, da nema policije, da nema vojske, terorizam se nastavlja i ljudi ginu. Etničko čišćenje se nastavlja.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, onda hajde da brzo prođemo kroz to. Hteli ste još da prođete kroz ostale stranice, onda kroz 2003 godinu ...

SUDIJA BONOMI: Pre nego što to uradite, mogu li da pitam kako su sačinjene statistike za period kada na tom mestu nije bilo vlasti Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Na teritoriji Kosova i Metohije, naravno da su prisutne međunarodne bezbednosne snage, ali u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova postoji i sada Štab Ministarstva u Kuršumlji i postoje izmešteni sekretarijati koji na određen način prate situaciju na Kosovu i Metohiji, tako što evidentiraju sve prijave građana i Srba i Crnogoraca i Albanaca ukoliko se oni tamo pojave i takav događaj prijave. A, naravno, pošto je reč o bezbednosnim događajima na teritoriji republike i pošto je reč o činjenici da su organizacione jedinice ministarstva takve informacije primile, onda nadležna uprava u ministarstvu vodi spisak takvih događaja i na osnovu njega sačinjava ovakve statistike i pregledne dokumente kao

što ih imamo ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da bismo štedeli vreme, molim vas da pogledamo ovu tabelu broj 11. Ona se odnosi na izvršene terorističke napade albanskih separatista na području Kosova i Metohije u periodu od 10. juna 1999. godine, znači od dana kada naša vojska i policija izlaze sa Kosova i Metohije i odgovornost preuzimaju takozvane međunarodne bezbednosne snage. Znači od 10. juna 1999. godine, do 30. septembra 2004. godine. Ovo su, dakle, teroristički napadi pod okriljem Ujedinjenih nacija (United Nations).

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 7.338 terorističkih napada. Dakle, vreme kad nema ni jednog našeg vojnika i policajca na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I mogao bih samo da preciziram raniji odgovor vezan za pitanje gospodina sudije Bonomija (Bonomy) da su ove cifre minimalne cifre napada i minimalne cifre posledica jer je reč o statistici na osnovu informacija koje su jedinice policije dobile. To ne znači ... To može samo značiti da ih je bilo više, a da sve takve događaje policija Srbije nije evidentirala nakon povlačenja sa Kosova i Metohije. Dakle, ove cifre na ovoj tabeli 11 su minimalne cifre. Mogu biti samo veće.

SUDIJA BONOMI: Da li su vaši ljudi u položaju da istraže bilo koju od ovih pritužbi?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa, na žalost nisu. Oni su u prilici da prime prijavu ...

SUDIJA BONOMI: Dobro, u redu. Shvatio sam. Pitanje je bilo jednostavno. Sad bih se nadovezao. Želim da vas pitam sledeće. Da li vam je poznato da li međunarodne vlasti imaju evidenciju poput ove?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa, ja sam siguran da imaju. Pitanje je samo kako kvalifikuju koji događaj, ali siguran sam, verujem da svaki taj događaj imaju ...

SUDIJA BONOMI: Da li vi imate neke komunikacije sa njima i da li upoređujete vaše evidencije?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja, lično, naravno, nemam, ali određena ovlašćena lica i rukovodioci iz Ministarstva unutrašnjih poslova koji funkcionišu u sastavu ovog štaba koji sam prethodno pomenuo, prema mojim sazanjima imaju sedmične sastanke, konsultacije o tim pitanjima. I mislim da razmenjuju informacije o tome.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ako pogledate na tabeli 3 koliko je lica ubijeno 1999. godine, od 1. januara do 31. decembra, pa to uporedite sa tabelom 11 koliko je lica ubijeno od sredine juna 1999. godine do 2004. godine, dobićete gotovo identičan broj.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. 1.314 je u 1999. godini, a 1.232 u ovih nekoliko godina, nakon 10. juna 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto su otišle snage naše sa Kosova i Metohije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. S tim što i u tabeli 3 su, takođe, uključeni napadi i posledice nakon povlačenja policijskih i vojnih snaga sa Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se vidi da je u tabeli 11, da je oteto 1.151 lice, od kad su naše snage otišle sa Kosova i Metohije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali da pogledamo sam vrh tabela, vrh tabele koja se odnosi na vreme kad naše snage ne prisustvuju tamo. Ukupan broj terorističkih napada, 7.338, na građane 7.271,

od toga na Srbe i Crnogorce 6.674 napada.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I 248 na Albance. I onda se ovde vidi, ubijeno Srba i Crnogoraca 1.010, Albanaca 120, ostalih 74. Dakle, generale, šta govori ova tabela o kontinuitetu terorizma na Kosovu i Metohiji, čak posle dolaska zaštitnih snaga i pod njihovim pokroviteljstvom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, upravo to šta ste rekli. Dakle, govori o kontinuitetu terorističkih napada nezavisno od toga ko vrši vlast na Kosovu i Metohiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabeli 12 u ovom tabulatoru 124 je pregled izvršenih terorističkih napada u periodu od dana isteka roka za razoružavanje UČK. To je bilo 22. septembra 1999. godine do 30. septembra 2004. godine. Znači, pošto su, navodno, razoružani. Da li se sećate da je general Džekson (Michael Jackson) objavio da su razoružani već odmah posle njegovog dolaska na Kosovo i Metohiju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi imate saznanja da li su oni ikad razoružani?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, naravno da nisu. Na Kosovu oružje nikad nije bilo problem i verujem da tamo ima više oružja nego što je bilo pripadnika OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas da pogledamo sad tabulator 125. Kako je koncipiran ovaj tabelarni pregled? Da vam postavim nekoliko pitanja pa ćete moći da objasnite, da vas ne bih sekao svaki čas. Dakle, interesuje me kako je koncipiran ovaj pregled, šta označavaju vertikalne kolone ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pokušavamo da pronademo prevod za 125. Imamo li prevod?

TUŽILAC NAJS: Mi ga nismo dobili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Izgleda da nemamo prevod, ali ovo je samo, ovo su samo brojevi.

SUDIJA ROBINSON: Ne možemo da nastavimo sve dok se Pretresno veće ne uveri o tim stvarima. Molim da se to stavi na grafoskop. Francuska kabina ima prevod. Izgleda da se radi o nekoj diskriminaciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Verovatno.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da li mogu da nastavim?

SUDIJA ROBINSON: Da, nastavite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, na grafoskopu imamo pregled registrovanih bezbednosnih ...

SUDIJA ROBINSON: Da, recite nam šta stoji u zaglavlju?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dakle, naslov je "Pregled registrovanih bezbednosnih događaja sa otetim i nestalim licima u periodu od 1. januara 1998. godine do 31. decembra 2003. godine na području Kosova i Metohije po vremenskim periodima." Dakle, u vertikalnim kolonama su podaci o otetim i nestalim licima. Dakle, vertikalna kolona 2. A kolone 3, 5, na žalost nema 4, 3, 5, 6 i 7 su kolone koje označavaju određene vremenske periode, tako da kolona vertikalna 3, je period 1998. godine, kalendarski, kolona 5 je period od 1. januara do 23. marta 1999. godine, dakle do početka agresije, kolona 6 je period trajanja agresije zaključno sa 20. junom, dakle zaključno sa potpunim povlačenjem policije i vojske sa Kosova i Metohije, kolona 7 je od 20. juna 1999 godine do 1. juna 2001. godine i ova sasvim poslednja kolona je od 2. juna 2001. godine do 31. decembra 2003. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ovde vidite u koloni 7 koja obuhvata period od 20. juna 1999. godine, znači samo posle odlaska vojske i policije sa Kosova, da je oteto, otprilike, u zbiru onoliko lica koliko je oteto i 1998. godine i 1999. godine i u toku rata. Skoro, nešto, možda, malo manje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jer u toku rata 450, a 1998. godine 343.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovaj kratki period 1999. godine, 66. Znači, po odlasku naše vojske i policije, oteto 787 ljudi na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I ispod toga imamo nacionalnu strukturu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to su Albanci, Srbi, Crnogorci, Romi, Muslimani i drugi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I pod tačkom 2, naravno, imamo posledice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koje su do sada poznate ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Koje su do sada poznate ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nepoznate su posledice još uvek za 392, po ovome što su ovde, odnosno za 758, ukupno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, dakle 392 lica, u ovom trenutku se ne zna njihova sudbina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. Nepoznata posledica je ukupno 758 u zbiru.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 392 je samo za ono vreme posle

povlačenja.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Vrlo je ova tabela u tabulatoru 126, ilustrativna. Da li vi možda, generale, imate ... Pogledajte tabulator 126. Da li imate vi, pošto su ovo fotokopije originalnog dokumenta, da li vi imate primerak u boji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, stavite ga na grafoskop.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Stranu 1 ili 2.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa možete i 1 i 2 i kratko iskoментarišite ono šta je ... Ili stavite samo ono što smatrate da je neophodno. Evo. Objasnite o čemu se tu radi.

SVEDOK SATEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovde je grafički prikazana statistika napada albanskih terorista na području Kosova i Metohije sa posledicama, u periodu 1991. godine do septembra 2002. godine. Pa se u ovoj prvoj grafici vidi da je na pripadnike i objekte MUP-a izvršeno 2.061 napad, a na građane i ostale objekte 7.012 napada, što se grafički vidi da je znatno veći broj izvršenih napada na građane u odnosu na broj izvršenih napada na pripadnike MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odnosno ovde piše 77,3 posto na građane i ostale objekte, a 22,7 posto ukupnih napada na objekte MUP-a.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Sledeća grafika po sredini se odnosi na pregled, grafički pregled ubijenih lica. Pa se vidi da je ubijeno 82,9 posto građana i 17,1 posto pripadnika MUP-a, u odnosu na ukupan broj ubijenih lica. U terorističkim napadima njih je bilo 1.833. I, naravno, grafika 3 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je pregled otetih lica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, pregled otetih lica, vidi se

da je ogromna nesrazmera na štetu građana. Dakle, oteto je ukupno 96,6 posto građana i samo 3,4 posto pripadnika MUP-a. To je tabela 1.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte sada tabelu 2. To je poređenje broja izvršenih napada albanskih terorista sa posledicama, pre i nakon dolaska KFOR-a (Kosovo Force).

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle, u prvoj grafici ... Ona je struktuirana tako da je registrovan broj napada do dolaska KFOR-a i pre dolaska KFOR-a. Pa se vidi da je pre dolaska KFOR-a izvršeno ukupno 34,29 posto napada, a od dolaska KFOR-a, do 2002. godine, 65,71 posto ukupnih napada. U grafici 3, po istom sistemu, samo se odnosi na pregled ubijenih lica i vidi se da je do dolaska KFOR-a ubijeno 37,81 posto lica, a od dolaska KFOR-a do 2002. godine 62,19 posto ukupno ubijenih lica u tom periodu. I, naravno, grafika 3, ponovo se odnosi na pregled otetih lica, pa se vidi da je ukupno oteto pre dolaska KFOR-a 27,95 posto, a od dolaska KFOR-a do 2002. godine, ukupno 72,05 posto, od ukupnog broja otetih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li iz ovih podataka koji su sasvim egzaktni, proizilazi da je situacija od dolaska ovih zaštitnih snaga gora nego pre njihovog dolaska?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa iz ovih statističkih podataka naravno da se takav zaključak može izvesti, u pogledu broja ubijenih i u pogledu broja otetih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tabulatorima 127, 128 i tako dalje, do 133, dati su pregledi po svim Sekretarijatima unutrašnjih poslova. Da li ovde imamo prgleda po svim Sekretarijatima unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, mislim da imamo, ali nisam sasvim siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u 127 je Sekretarijat Kosovska Mitrovica (Mitrovice) ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U 128 Sekretarijat u Đakovici, u 129 u Prizrenu (Prizren), u 130 Sekretarijat Uroševac (Ferizaj), 131 Sekretarijat Gnjilane (Gjilan) i 132 Sekretarijat Priština.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, na žalost, nemam Prištinu i nemam Peć (Peje). Ali se ova statistika može objasniti i na jednom od ovih tabelarnih pregleda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, izaberite bilo koji od tih tabelarnih pregleda, šta oni govore, kako su koncipirani, kako je koncipiran ovaj tabelarni pregledi, šta označavaju kolone?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ovaj tabelarni pregled je koncipiran tako da označava pregled terorističkog delovanja i posledica terorističkog delovanja na području jednog od Sekretarijata ili, pojedinačno, svakog od sekretarijata u periodu od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine. Takođe, po vremenskim periodima. Naravno, ovde u koloni 2 vidi se koliko je ukupno bilo takvih akta. A horizontalno se vidi po periodima kako su oni izgledali. Pa se, zatim, vidi na čiju štetu su ti teroristički akti izvršeni i onda se deli ta tabela na štetu Srba i Crnogoraca, na štetu Albanaca, Roma i drugih. Od toga sa poznatim izvršiocima i sa nepoznatim izvršiocima. I struktura izvršenih krivičnih dela. Bliže objašnjenje ove strukture izvršenih krivičnih dela, pošto su ovde samo članovi iz Krivičnog zakonika, nalazi se u tabulatoru 132. Dakle, objašnjenje ovih članova je u tabulatoru 132.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mi imamo prevod za dokument pod brojem 130, ali ne i za ove druge dokumente. Iako se radi o tabelama, to će da ide na štetu Tužilaštva ukoliko oni budu hteli da unakrsno ispituju u vezi sa tim dokumentom. 132?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Je li kažete da imate prevod samo za 132?

SUDIJA ROBINSON: Ne, 130. 132 uopšte nemamo. Nemamo ni originalni prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 130. Generale, da li se ovaj pregled u tabulatoru 130 potpuno podudara sa ovim ostalim tabulatorima kada je reč o nazivima horizontalnih i vertikalnih kolona?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Potpuno je identično. Potpuno je identična struktura tabele.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da. Dakle, gospodine Robinson, ako je preveden tabulator 130, sve je, praktično, što predstavlja objašnjenje, prevedeno. Jedino nisu prevedeni brojevi koji se ne mogu ni prevoditi. Prema tome, ova struktura tabele prevedena u tabulatoru 130 važi za sve ove ostale tabulatore, ako se samo zamene brojevi. I vrlo je jednostavno ustanoviti svaki podatak...

SUDIJA BONOMI: Generale, postoji jedna razlika u vezi dokumenta 130 i tu vidim da je napisano nešto rukom.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ova razlika je samo u tome što su u ovom pregledu, u ovom tabulatoru 130, cifre unete rukim na postojeći obrazac, a na drugim tabulatorima su unete kompjuterski ili običnom pisačom mašinom.

SUDIJA BONOMI: Ovi različiti pregledi po područjima, recite nam, koji je izvor materijala, odnosno, drugim rečima, gde se nalazi onaj činjenični deo koji, u stvari, podupire ove statističke podatke?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, možda sam to trebao ranije reći. Svaki, dakle, ovaj podatak, iza svake ove cifre stoji konkretan predmet u mesno nadležnoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova, u to vreme. Dakle, ovaj tabulator 130 odnosi se na Sekretarijat unutrašnjih poslova u Uroševcu. On u svom sastavu ima, ako se dobro sećam, četiri opštinske organizacione jedinice i u svakoj od

njih, po mestu izvršenog događaja odnosno dela, nalazi se konkretan predmet koji je u ovoj tabeli samo izražen u statističkim brojkama. I možete videti da je, izvinjavam se ... Pretpostavio sam nešto što ipak ne stoji, koliko je predmeta, pošto u većini tabela imamo i podatke koliko je predmeta u vezi sa konkretnom problematikom formirano. Ako je reč o konkretnom krivičnom delu, kako se vidi u nastavku dole, strukture ovih dela, onda, svakako, za svako konkretno krivično delo, postoji i konkretna krivična prijava. Ali, sve se to nalazi u mesno nadležnoj jedinici policije Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije.

SUDIJA BONOMI: Da li su ovi događaji, takođe, rezimirani u Beloj knjizi ili se radi o nečemu što je potpuno odvojeno od onih podataka koji se navode u "Beloj knjizi"?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Trebalo bi da se podaci potpuno podudara ju za odgovarajući period. Ova tabela je nešto šira po vremenskom trajanju, u odnosu na vreme obuhvaćeno "Belim knjigama". I samo bi u tome trebala da bude razlika i, eventualno, ukoliko je u međuvremenu neki događaj rasvetljen, pa eventualno prekvalifikovan. Dakle, moguće su neke neznatne razlike u samim ciframa koje imaju samo veze sa vremenom i sa eventualnim rasvetljenjem nekog krivičnog dela i njegovom prekvalifikacijom.

SUDIJA BONOMI: Ako se vratimo na prethodne spiskove koji su se odnosili na čitavo područje Kosova i Metohije, vi ste nam rekli za onaj prvi dokument koji mi nismo imali, da se tu radilo o dokumentu čiji materijal se, takođe, nalazi i u "Belim knjigama". Sad, da li se to odnosilo i na ostale spiskove ili samo na onaj prvi spisak o kome ste nam govorili?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Kada sam odgovarao na prethodno vaše pitanje, onda se taj period odnosio samo na 1991. godinu do 1997. godine. I mislim da se dobro sećam da je tabela identična u "Belim knjigama" sa ovom tabelom koju sam ovde prikazao. Naravno, ove

tabele verujem da ne mogu biti identične zato što ne obuhvataju isti period jer su "Bele knjige", prema mom sećanju, rađene 1999. godine i 2000. godine, a u ovim tabelama, kao što vidite, obuhvaćeni su i periodi nakon 2000. godine. I u tom smislu, svakako, može biti razlike, ali verujem da razlike za isti period mogu biti samo na nivou ljudske greške, statističke greške i tako dalje.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam na objašnjenju.

SUDIJA ROBINSON: Došao je trenutak za pauzu. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Poslednji odgovor svedoka u kome stoji da tabele verovatno nisu identične budući da se ne odnose na isti period i njegov odgovor na stranici 57 ostavlja Tužilaštvo u nedoumici u vezi toga odakle, u stvari, potiču ove tabele. I mislim da bi nam bio od koristi, pre nego što pređemo na neku drugu temu, da nam svedok još nešto kaže o ovim tabelama, naravno, ukoliko Pretresno veće smatra da bi nam to bilo od koristi.

SUDIJA ROBINSON: U redu, postavimo mu ponovo pitanje. Generale, recite nam koje je tačno poreklo ovih tabela?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ove tabele su pribavili savetnici predsednika Miloševića u zvaničnoj prepisci, kako sam rekao, sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Republike Srbije. Dakle, ove tabele su urađene u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije, na osnovu popisa događaja koji su se u odgovarajućim periodima desili na Kosovu i Metohiji i koje su odgovarajuće jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije evidentirale kao bezbednosne događaje. Ne znam da li je dovoljno? Dakle, tabele su samo statistička obrada

postojećih predmeta i postojećih spiskova događaja koji su se u odgovarajućm periodu desili na teritoriji Kosova i Metohije.

SUDIJA ROBINSON: A u spisima se nalaze izjave i razne informacije koje potiču iz raznih Sekretarijata? Da li je tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je. Sekretarijati i njihove uže organizacione jedinice su nadležne za odgovarajuću teritoriju. U tim jedinicama policije nalaze se konkretni predmeti za svaki događaj. Naravno, oni su različiti, svaki je nešto drugačiji od drugog po sadržaju i po opisu samog događaja, a oni su ovde klasifikovani i sistematizovani po određenoj metodologiji koja se iz samih tabela može prepoznati.

SUDIJA BONONI: Gospodine Stvanoviću, počeli ste da odgovarate na pitanje tako što ste rekli da su savetnici gospodina Miloševića dobili te dokumente od Ministarstva te, stoga, mora da su sačinjeni na osnovu informacija koje su tamo dobili. To zvuči kao da vi, u stvari, ne znate tačno da li je takva situacija. Lično, dakle, ne znate. Recite nam o čemu se radi.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Naravno, ja lično nisam radio tabele, ali sam siguran da služba u Ministarstvu unutrašnjih poslova koja se bavi ovom problematikom je ozbiljna služba i uveren sam da su ove tabele tačne i da baziraju na osnovu činjenica koje postoje u zvaničnim policijskim predmetima, u odgovarajućim jedinicama u prostoru. A činjenica da su pribavljene od ministarstva smatrao sam, činjenicu da su pribavljeni od ministarstva smatrao sam važnim jer Ministarstvo unutrašnjih poslova, svakako ne bi dostavilo u ovaj Sud dokumenat koji ne bi imao potreban nivo ozbiljnosti i tačnosti.

TUŽILAC NAJS: Ja sam zahvalan na pitanjima Pretresnog veća, ali budući da nema drugog propratnog materijala i budući da je ovaj materijal javno obelodanjen ranije, ako jeste, kako god, mislim da ja neću moći detaljno da unakrsno ispitujem sa ovim materijalom. Ne ulažem prigovor, samo sam hteo da to da kažem za zapisnik.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, samo da skrenem pažnju. Naime, reko mi je profesor Rakić u vezi sa prevodima ovih pregleda po raznim sekretarijatima, upravo ono šta sam vam objasnio. Prevodilačka služba nije prevodila svaku tabelu, nego je prevela jednu tabelu koja se nalazi u tabulatoru 130, jer su tablele identične za sve sekretarijate, tako da ta jedna tabela u svim rubrikama koje su prevedene, kad se primeni na svaki od sekretarijata u ovim prethodnim tabulatorima, može da ustanovi tačno brojeve po ovim rubrikama koje su sadržane u tabulatoru 130, jer je tabela potpuno identična, ta 130, sa svim ostalim koje se odnose na pojedine Sekretarijate unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam na informacijama, ali, po mom mišljenju, ukoliko se prevodilačka služba odluči na tako nešto, mislim da bi trebalo da navede i napomenu u vezi sa tim. U svakom slučaju hvala vam na informacijama. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u vezi sa ovim brojčanim podacima koji se odnose na terorizam, vi imate u tabulatoru 133 po Sekretarijatima registrovane slučajeve kršenja prekida vatre od terorista UČK za vreme boravka Verifikacione misije. Naime, vi ste u jednom od prethodnih odgovora pomenuli taj dogovor koji ste vi imali sa američkim predstavnicima i pružimanju njihovih obaveza da ne vrše nikakvo nasilje, ovde je dato po sekretarijatima i po mesecima. Dakle, od kada je došla Verifikaciona misija, imamo mesec novembar 1998. godine, decembar 1998. godine, januar 1999. godine, februar i mart.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 133, u pregledu broj 1 je Priština, dakle slučajevi kršenja prekida vatre, broj oružanih

napada ukupno 52.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je za vreme boravka Verifikacione misije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Strana 2 je Kosovska Mitrovica i tako redom po svim sekretarijatima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po svim, ali samo da vidimo ovu jednu tabelu, znači, ovo su meseci u kojima je bila Verifikaciona misija. Prvo se odnosi na, prva horizontalna kolona je broj oružanih napada po mesecima i ukupno 52, u Prištini, jedan na objekte, 101 na lica, 48 na civile, 53 na pripadnike MUP-a i Vojske Jugoslavije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tako isto je dato za Kosovsku Mitrovicu. Znači u Prištini 52 napada na području sekretarjata, a ne u samoj Prištini, u Mitrovici 63 napada, u Peći 61, Đakovica 62, Prizren 118, Uroševac 24 ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, o kom tabulatoru se radi? 130?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 133. To je poslednji u ovoj seriji koja se odnosi na ove tabelarne preglede terorističkih napada.

SUDIJA ROBINSON: Ovaj dokument nije preveden.

ADVOKAT KEJ: To je deo 131, pogrešno je dodat.

SUDIJA ROBINSON: Dakle, zadnja strana dokumenta 131 bi trebalo da bude prva strana dokumenta pod tabulatorom 133.

SUDIJA KVON: Zadnja strana engleskog prevoda bi, u stvari, trebalo da se odnosi na tabulator 133.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Miloševiću. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Dakle, generale, u ovom periodu boravka Verifikacione misije imamo primere nekoliko stotina napada, terorističkih, na objekte, lica, pripadnike vojske i policije i civile, naravno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. I u skladu sa sporazumom o Verifikacionoj misiji i onim kasnije potpisanim dokumentom u Beogradu, o svim ovim događajima određeni predstavnici Verifikacione misije na teritoriji, obaveštavani su o svakom od ovih događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, mi smo sada, prolazeći kroz ove tabele, videli jednu naglu eskalaciju terorizma u 1998. godini. Naime, vi ste upoređivali ukupan period zaključno sa 1997. godinom i 1998. godinom i dalje. U vezi s tim, postaviću vam pitanje kako su stvoreni preduslovi za takvu eskalaciju terorizma?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa prema našim saznanjima, ključni preduslov ili, možda se može reći, povod da dođe do takve eskalacije terorističkih napada na Kosovu i Metohiji tokom 1998. godine, bilo je ubacivanje velikih količina naoružanja iz Republike Albanije (Albania) i preko granice sa Republikom Makedonijom, a, naravno, najveća količina tog oružja poticala je iz pokradenih i opljačkanih magacina vojne opreme i naoružanja u Republici Albaniji tokom 1997. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li se u tabulatoru ... Pogledaćemo sad tabulator 134, 135, 136 i 137, da li se u tabulatoru 134 nalazi pregled pronađenog i oduzetog oružja, materijalno-tehničkih sredstava i oružja od albanskih terorista u periodu od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To se nalazi u tabulatoru 134.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U tabelarnoj formi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li biste bili ljubazni da objasnite kako je koncipiran ovaj tabelarni pregled i šta označavaju vertikalne kolone, šta označavaju horizontalne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovaj pregled je koncipiran da se iz njega može videti koliko je i kojih vrsta naoružanja oduzeto od albanskih terorista po Sekretarijatima, pa je prva ova tabela, koja je šira nego duža, ona se odnosi na Kosovsku Mitrovicu, zatim druga se odnosi na Sekretarijat u Peći, treća na Đakovicu, četvrta na Prizren i tako redom do kumulativnog zbirnog pregleda na kraju druge strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ovaj kumulativni pregled na kraju druge strane, u zagradi stoji, "bez Prištine".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovde očigledno nedostaju podaci iz Prištine, ali orijentaciono se može reći da Priština po takvim podacima može da obuhvati količinu od jedne trećine do jedne četvrtine ukupnog broja oduzetog naoružanja na Kosovu i Metohiji. E sad predlažem da pogledamo samo zbirni pregled jer su prethodni pregledi, po identičnoj metodologiji, urađeni za područja određenih Sekretarijata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne ulazimo u detalje po sekretarijatima, ovaj, dakle, kumulativni pregled bez Prištine koji se nalazi na kraju druge strane, šta on sadrži?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. On, dakle, sadrži, u koloni 2, vertikalnoj, vrste naoružanja, a u kolonama 3 do 7, označeni su različiti periodi. U koloni 3 je, dakle, 1998. godina, u koloni 5 je 1999. godina do agresije, u koloni 6 je period agresije i u koloni 7 koja ovde očigledno nije popunjena, je period iza 20. juna 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to znači nemate podatke.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno, nismo mogli, nismo imali nadležnost da bismo mogli da imamo takve aktivnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U svakom slučaju, ovi se podaci odnose na oduzeto naoružanje zaključno sa 20. junom 1999. godine.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se iz ovoga može da vidi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa vidi se da je minobacača, ručnih bacača i drugih oruđa slične vrste, ukupno oduzeto 1.045 komada, ponavljam, isključujući područje Prištine. Zatim puškomi-traljeza, automatskih, poluautomatskih i sličnih pušaka, ukupno 8.320, pištolja 360, minsko-eksplozivnih sredstava različite vrste 4.224 i municije različitog kalibra 723.531 komad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li iz onoga što ste rekli može da se zaključi da je uglavnom poreklo bilo iz ovih magacina koji su opljačkani u Republici Albaniji, u događajima koji su prethodili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa većina, većina ovde nabro-janog oružja je poreklom kineske proizvodnje i potiče iz tih magaci-na, ali, naravno, na Kosovu i Metohiji se nalazilo i drugo naoružanje, uključujući i savremeno, savremene puške, protivoklopna sredstva i slično.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, poslednje pitanje je bilo sugestivno. Bilo bi pravilno pitanje da ste ga postavili na sledeći način: "Koje zaključke možemo da izvedemo u vezi sa poreklom naoružanja."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam želeo da postavim suges-tivno pitanje, gospodine Robinson, nego sam imao u vidu šta je sve-dok rekao prilikom prethodnog odgovora, da je poreklo bilo iz ovog, iz opljačkanih magacina iz Albanije, pa sam želeo samo to da prover-im. Da li ste imali, generale, podatke o pretežnom poreklu naoružan-ja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesmo. I ti podaci su ovi, kako sam ih prethodno objasnio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. U tabulatoru ... Sada imamo primere u vezi s tim. U tabulatoru 135 je jedan dokument koji je datiran 21. septembra 1998. godine i ovde se vidi "Izveštaj o predatom naoružanju i municiji iz SUP-a Đakovica, Dečane, SUP-u Priština. Dakle predali iz SUP-a Đakovica i Dečane, SUP-u Priština.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je primer dokumenta koji dokazuje da je SUP u Đakovici predao ove navedene količine naoružanja i municije SUP-u Priština. Naravno, SUP Đakovica i Priština su SUP-ovi istog nivoaa ali je SUP u Prištini bio sabirni centar za ovakve vrste sredstava.

TUŽILAC NAJS: Mislim da niko od nas nema prevod ovog dokumenta. Osim toga i gornji desni deo strane nam nije iskopiran.

SUDIJA ROBINSON: Nemamo prevoda, gospodine Miloševiću. Izgleda da je to sada više pravilo nego izuzetak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja bih rekao da je izuzetak jer je najveći broj ovih dokumenata zaista preveden, a ovo je samo primer kako sa raznih mesta preuzima ovo naoružanje i municija.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se to stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas, imajući u vidu da je ovo, znači, 21. septembar 1998. godine. Da li je to naoružanje koje je bilo zaplenjeno ili naoružanje koje je dobrovoljno predato ili i jedno i drugo i šta bi bilo tu pretežno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovde je spisak naoružanja koje je, da ponovim, SUP Đakovica predaje SUP-u u Prištini i izričito se ne vidi koje je poreklo tog oružja, ali je sasvim sigurno da je ovde prevashodno reč o oružju koje su građani predali policijskim jedinicama na području SUP-a Prištine, a naravno da je moguće u manjoj meri, da tu ima i oružja koje je oduzeto u skladu sa

zakonskim propisima od građana koji su ga imali u legalnom posedu ili ga nisu imali u legalnom posedu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali od ovog oružja, da li postoji nešto što bi građani mogli da imaju u legalnom posedu? Na primer, broj 1 je bestrzajni top kineske proizvodnje, dva komada. Da li može građanin da ima u svom posedu bestrzajni top?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno, većina, upravo ono što sam rekao, većina, ali koliko vidim, ne postoji možda ni jedan tip oružja koji građani mogu da imaju legalno u posedu, prema tome morao bih da korigujem odgovor u smislu da je ovo oružje zabranjeno za držanje i nošenje na teritoriji Republike Srbije. Misli se dakle dva bestrzajna topa, 20 mina za bestrzajni top, minobacač 60 milimetara sedam komada, mina 61, mitraljez 12,7 milimetara, 14 komada. I tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je teški mitraljez?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. To je protivavionski mitraljez istočne proizvodnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovo što sad vidimo uobičajeni izveštaj kakve ste mogli da imate u svojim rukama i kakve ste, kao informaciju, dobijali u Ministarstvu unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je samo jedan od primera, naravno i svaki, iz svih sekretarijata na Kosovu i Metohiji postoji najmanje jedan ovakav primer, jer se oružje koje je bilo u ilegalnom posedu kod građana u principu prikupljalo jednom u toku godine na nivou Ministarstva unutrašnjih poslova. A na Kosovu i Metohiji moguće svakako da je to bili češće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda se u ovome 135.1 nalazi ovo što se nalazi u magacinu, što nije predato, nego se nalazi u SUP-u Đakovica i Odeljenju unutrašnjih poslova Dečane.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U sledećoj, čest bestrzajnih topova i tako dalje. Ovde pod brojem 7 imate "automatska puška kineske proizvodnje, 664 komada". Da li je to deo oružja koje je iz magacina iz Albanije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Opšte je poznato da je albanska vojska bila uglavnom i pretežno naoružana oružjem kineske proizvodnje i ovo oružje pod tačkom 7 svakako potiče iz tih lanaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate još nešto karakteristično za ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Za ovaj svakako ne. Naravno, protivtenkovske mine se pominju na tački 19 i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tabulatoru 136 vidi primer kako je policija postupala kada građanin predaje oružje? Dakle, ovde vidimo u tabulatoru 136 službenu belešku i to odsek saobraćajne policije u Đakovici gde kaže da je određeno lice, ovde kome se navodi ime, u selu Glođane (Gllogjan), poseduje ličnu kartu, matični broj i tako dalje, piše: "Isti nam je prišao i predao jednu pušku, poluautomatsku, kineske proizvodnje, serijski broj" taj i taj "i 38 metaka kalibra 7,62 milimetara."

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je 12. septembar 1998. godine kada praktično građanin pedaje konkretnu pušku, konkretnom saobraćajnom policajcu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo ko od ovih građana koji su predavali oružje, hapšen ili maltretiran zbog posedovanja oružja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To sam već objasnio da nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta predstavlja tabulator 136.1, tačka 1? To je, takođe, službena beleška od novembra.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Drugi, drugi, a sličan primer.

Dakle, jedna građanka prijavljuje policajcu da se u njenoj kući nalazi jedan mitraljez kineske proizvodnje njenog pokojnog sina koji je poginuo tokom akcija u selu Ereć (Hereq), a kojeg bi ona htela da preda policiji. I, naravno, to je učinila. Ovde se vidi u nastavku. I vidi se, naravno, i fabrički broj tog mitraljeza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da se više ne zadržavamo na ovom naoružanju koje je tada predavano. Recite kakva je bila taktika terorista i njihovih terorističkih napada, generale?

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, gospodine Miloševiću. Pokušavamo da pronađemo tabulator 137. Izgleda da ga nemamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da vidim šta je to. To je bio 136. 137 ni ja nemam. Je li imate, generale, 137?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imam, da. To je jedan veći spisak, odnosno zapisnik o primopredaji oružja i municije. I on je znatno veći od ovih prethodnih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete da ga stavite na grafoskop?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovo je jedan zapisnik o primopredaji oružja i municije i minsko-eksplozivnih sredstava, "Zapisnik o izvršenoj primopredaji oružja i municije i minsko-eksplozivnih sredstava od 29. septembra 1998. godine" u kome se poimenično i konkretno navodi svaki komad, svake vrste od oružja sa brojem, sa fabričkim brojem tog oružja. I na prvoj strani se vidi da se počinje sa automatskim puškama kineske proizvodnje kalibra 7,62mm sa sledećim brojevima i onda se pod rednim brojevima na prvoj strani od 1 do 120, navode tačni brojevi tih oružja, pojedinačno. Tako se nastavlja na celoj drugoj strani, zatim na celoj trećoj strani, na četvrtoj strani, zaključno sa rednim brojem 725. Na petoj strani se počinje sa automatskim puškama kineske proizvodnje sa, ne vidim sasvim dobro, nije čitko i opet imamo brojeve redne od 1

do 222. Na šestoj strani, poluautomatske puške kineske proizvodnje, od rednog broja 1 do 244, pa na sedmoj strani zaključno sa 419. Na osmoj strani su razne puške, M48 i tako dalje, ukupno 23. U nastavku, ruski automat "Špagin" (Spagin) ukupno, koliko vidim, sedam, zatim puškomitraljezi 7,62x39, ukupno 82, puškomitraljezi 7,62x54, ukupno 70, puškomitraljez "Browning" (Browning), ukupno 35, ručni bacač, na devetoj strani, kinese proizvodnje, ukupno 50, zatim bestrzajni top, ukupno šest, minobacač 82 milimetara, ukupno jedan, minobacač 60 milimetara, ukupno sedam i dalje se navode različite količine municije, granata i tako dalje, metaka za bestrzajni top, 62, bombe kineske, 1.050 i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, čiji je to dokument?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Samo da pogledam prvu stranu. Dakle, reč je o Sekretarijatu unutrašnjih poslova iz Đakovice, takođe, koji ovaj izveštaj, odnosno zapisnik dostavlja štabu MUP-a Republike Srbije u Prištini. A verovatno je reč o tome da je izvršena primopredaja oružja i municije i drugih minsko-eksplozivnih sredstava koji su pronađeni od strane pripadnika MUP-a na području OUP-a Dečani, kao i municije minsko-eksplozivnih sredstava koje su OUP Dečani predali građani sela šiptarske nacionalnosti, koji žive na području OUP-a Dečani. Dakle ovo je spisak kompletnog naoružanja koji je OUP Đakovica u tom trenutku imala, a koje je, kako se vidi, oduzeto, odnosno predato od strane albanskih građana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim da nema potrebe da se na tom dokumentu, u tabulatoru 137, zadržavamo. Generale, postavio sam vam pitanje kakva je bila taktika terorista i njihovih terorističkih napada?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, moglo bi se reći da je taktika terorističkih napada, posebno tokom 1998. godine i 1999. godine na Kosovu i Metohiji bila da napadaju pripadnike policije i građane najčešće iz zasede i mučki na komunikacijama kojima su se kretali građani i policija. Ovde, pre svega, mislim na one komunikacije koje su tokom 1998. godine, u određenom periodu, bile blokirane. A to je

komunikacija Lapušnik-Dolac (Dollc) na pravcu Priština-Peć, zatim komunikacija Peć-Đakovica i deo komunikacije na pravcu Priština-Prizren, u delu od Crnojleđa (Carraleve) do prevoja Dulje (Duhel), kroz Crnojleđsku klisuru (Gryka e Carralev"s). Nakon takvih napada, ukoliko bi policija regovala, teroristi se, u principu, povlače u sela, sa oboda sela napadaju policiju otvaranjem vatre iz različite vrste naoružanja, a nakon izvesnog vremena odbacuju oružje, uniformu, mešaju se sa civilima, pokreću civile i tako, pod zaštitom civila, pokušavaju da napuste prostor u kome bi, inače, bili uhapšeni. Na takav način oni, praktično, ugrožavaju bezbednost kretanja na Kosovu i Metohiji, u značajnom broju terorističkih napada nanose teške, pa i smrtne posledice po one koje su napali, ali istovremeno pokretanjem civila i povlačenjem u naselja, stvaraju utisak o pokretima, o deportacijama i to medijski koriste kao nasilno proterivanje građana iz svojih sela. Naravno, pri tom su svesni da policija, u principu i inače neće otvarati vatru tamo gde postoji opasnost da posledice trpe i civili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, objasnite, rekli ste da oni povlače masu civila sa sobom kad se povlače?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tako je. Oni povlače masu civila zbog činjenice da se tako osećaju sigurnim, a da istovremeno tu činjenicu koriste da bi celu situaciju predstavili kao progone Albanaca od strane policije.

SUDIJA ROBINSON: Dajte nam jedan primer za broj civila koji bi oni uzeli sa sobom.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Skoro u svakoj antiterorističkoj akciji i u svakom reagovanju na teroristički akt, to se u principu dešava na komunikaciji u blizini sela. Posle reakcije policije, uvek se povlače u sela i iz sela otvaraju vatru, a nakon kraćeg sukoba koji obično traje kratko, jer oni nikada nisu dugo pružili otpor u okruženju naselja u koja se povlače, oni napuštaju sela, naravno, povlače civile za sobom jer ih uveravaju da će policija prema njima biti represivna, a, naravno, moguće je da i prema njima primenjuju konkretne vrste prisile što mi u tom trenutku,

naravno, ne možemo znati. Ali je činjenica da se nakon kraćeg sukoba na prilazima selu, kompletno selo sa njima povlači.

SUDIJA ROBINSON: Pitao sam vas konkretno za broj. I, isto tako, možete li nešto da nam kažete o nacionalnosti civila? Dakle, otprilike koliko bi civila bilo sa njima?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa u principu, veliki, veliki broj civila iz konkretnog naseljenog mesta. Retko ko bi ostao posle takvog sukoba sa policijom, kada policija uđe u selo. Po pravilu, po ulasku policije u selo, selo je obično u većoj meri ispražnjeno od civila, naravno i od terorista. A, svakako, kad je reč o nacionalnoj pripadnosti, reč je uglavnom o Albancima. Oni se ne povlače u naselja koja nisu albanska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete "oni", generale, mislite na teroriste.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim na teroriste, naravno.

SUDIJA ROBINSON: Civili koje su oni odvodili sa sobom su bili, u najvećoj meri, Albanci?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tako je. Kada sam rekao "mučki napadaju", to je onaj poznati princip "udri i beži". Mi smo tako to kvalifikovali. Dakle, oni nisu bili spremni da ostanu u kontaktu sa napadnutim jedinicama već su se odmah povlačili i to su činili, uglavnom, prema selima. Ako bi to činili, ako bi se povlačili van naselja, onda su svesni da ostaju duže u kontaktu i da mogu u takvoj aktivnosti biti i uhapšeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, sasvim precizno pitanje. Da li je policija otvarala vatru na pripadnike UČK ako je bilo opasnosti da budu povređeni civili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije. To nije bila ni

politika, ni nalog, ni plan, niti bilo kakvo naređenje te vrste u tom smislu postoji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je postojalo naređenje za koje vi znate da se ne sme otvarati vatra ako se mogu povrediti civili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Postojalo je više naređenja koje sam lično video, ali mislim da se čak i u ovim dokumentima nalaze neka od takvih naređenja, ali u ovom trenutku ne mogu da ih pronadnem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, doći ćemo i na njih. To što se povlače i što isteruju celo selo da bi se s njima povukli, da li to govori o njihovoj svesti da policija neće pucati na civile ili da će policija pucati na civile?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to sam već objasnio da oni to, pored ostalog, čine i zbog činjenice da su svesni da policija u takvoj situaciji niti ima pravo, niti hoće upotrebljavati sredstva prinude, odnosno vatreno oružje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi lično bili u situaciji da vidite neku, neki događaj gde se zajedno sa civilima povlači neki broj pripadnika UČK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja konkretno mogu da kažem da sam tokom 1998. godine, u leto, nakon terorističkog upada u grad Orahovac i u toku policijske operacije, policijsko-vojne operacije na deblokadi grada Orahovca, bio prisutan na licu mesta i u operativnom sastavu policije i vojske pratio šta se dešava u okruženju Orahovca. Mi smo videli da je veća grupa civila napustila Orahovac prema Mališevu i, naravno, na takvu grupu civila, lično sam to video, niko nije otvarao vatru jer je bilo logično da tamo ima puno civila. A sasvim je bilo jasno da se tim pravcem izvlače i teroristi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste mogli na neki način da identifikujete da među njima, dok ste posmatrali tu grupu, ima pri-

padnika UČK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je bilo teško jer je bila velika daljina, na primer, možda kilometar i više. Ali, već sam objasnio, prilikom tog povlačenja, po pravilu teroristi nisu nosili uniformu jer oni su uniformu nosili samo u naseljima, albanskim. Na komunikacijama, u gradovima i u kontaktu sa policijom i vojskom i teroristi su uniformu nosili izuzetno, vrlo retko i vrlo kratko.

SUDIJA BONOMI: Primer koji ste nam upravo dali, a odnosi se na Orahovac, recite nam da li je tu bilo i ubijanja srpskih civila ili pripadnika MUP-a i, ako jeste, gde je izveštaj o istrazi, o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Događaj sa zaposedanjem Orahovca je dosta složen, obiman predmet i on, pored samog upada terorista u grad Orahovac, obuhvata i niz akata nasilja koji su prethodili samom upadu u Orahovac, a oni su izvedeni u okolnim selima, ne mogu da se setim tačno kako, mislim da se zovu Velika Hoča (Hoce e Madhe), Zočište (Zozishte) i tako dalje, kada su teroristi, pre samog upada u grad Orahovac, iz ovih sela koja sam pomenuo i samog grada kidnapovali više desetina srpskih civila ukjučujući, kako se i, ako se sećam i monahe iz manastira Zočište. Neki od tih civila su pronađeni mrtvi, neki do danas nisu pronađeni i smatraju se nestalim. U toj operaciji deblokade Orahovca, oslobođena je policijska stanica koja je bila potpuno blokirana i bez hrane i vode u trajanju od najmanje dva do tri dana, pre nego što će biti grad deblokiran i oslobođene sve komunikacije i uspostavljena sloboda kretanja, javni red i mir i bezbednost građana. Ali ne mogu konkretnije da odgovorim da li je poginuo neki policajac ili nije. Mislim da jeste, ali nisam siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, o tom događaju pretpostavljam da postoji dosta pisanih dokumenata.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sasvim sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Generale, ova teroristička organizacija sebe je nazivala "vojska". Da li vi, s obzirom na svoje

iskustvo, imate neke elemente koji bi mogli da opravdaju takav naziv da se radi o nekoj vojsci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, ja sam lično uveren da takozvana OVK nikada nije postala vojskom. Oni su, zaista, imali sposobnosti da napadnu, kako sam objasnio, na mučki način i po principu “udri i beži”, ali nikada nisu bili tako organizovani, tako strukturirani da na ozbiljno vojnički način duže drže određenu teritoriju i da je kontrolišu i da sa nje izvode dugotrajnije, ozbiljnije vojne operacije. Već sam rekao da su posle kratkotrajnog sukoba sa ili sa vojskom i sa policijom, oni bacali i oznake i oružje i uniformu, utapali se u civile i tako, praktično, izbegavali posledice hapšenja ili eventualno neke druge posledice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sa stanovišta ovih atributa koji bi se mogli pripisivati bilo kojoj vojsci, vi ste već rekli da smatrate da to nije moglo da se tako tumači, da li su pripadnici OVK, da li vam je poznat neki slučaj da su oni poštovali, na primer, međunarodno pravo ili neke običaje i norme, norme koje važe za bilo kakve oružane sukobe u kojima učestvuje vojska?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, bilo je očigledno da teroristi apsolutno ne poštuju nikakve norme međunarodnog prava. Činjenice koje smo do sada, u toku današnjeg dana analizirali, govore u prilog ovoj tvrdnji. Dakle, najveći broj žrtava takvih akata bili su civili, pa tek onda među žrtvama na red dolazi broj policajaca, pa zatim broj vojnika ili obrnuto, nije bitno. Ali civili, kao žrtve, predstavljali su dominantan broj žrtava terorističkog delovanja na Kosovu i Metohiji. I to je suštinski pokazatelj iz koga se može izvesti zaključak da oni zaista nisu poštovali norme međunarodnog humanitarnog i ratnog prava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kako ste vi karakterisali prirodu napada na policiju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mi smo, takođe, napade na policiju do proglašenja ratnog stanja smatrali napadima na civile, iako u statistici to nismo unosili u kategoriju civila, jer po nekim

tumačenjima Ženevskih konvencija (Geneva Conventions), policija u obavljanju redovnih poslova, redovnih policijskih poslova, dok se ne bi u skladu sa Ustavom i zakonom uključila u oružane snage neke države, imala bi se smatrati civilnom strukturom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vi ipak ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li je bilo koji od ovih napada na policiju povezan sa nekim od navoda u optužnici?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa svakako jeste. Mi ćemo i na to doći, ali to možemo da pitamo svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Želim da navedem svedoka i na tu temu, kako bismo to saznali ili ćete vi da mu postavite ta pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitam svedoka i o svim ovim navodima koji sadrži, o navodnim, o navodnim zločinima koji su popisani u ovim tačkama optužnice.

SUDIJA ROBINSON: Ta vrsta iskaza bi bila od veće pomoći nego ovaj opšti kontekst o kome je danas govorio svedok, opšti obrazac ponašanja OVK. Mislim da će to biti od veće pomoći vašoj odbrani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pogledajte u vezi sa ovim što ste rekli o napadima na, o terorističkim napadima ... Samo da pogledam ... Da, to smo ... Da li ovo šta ste sada rekli o pretežnom napadu na civile, u potpunosti ova tvrdnja vaša, u potpunosti korespondira sa ovim grafičkim prilazima, prikazima i tabelama koje smo videli u ovim tabulatorima 124, 126, znači o odnosu napada na civile i na policajce, posledicama i tako dalje? To što ste sad rekli da li to korespondira sa ovim cifarskim prikazima koje smo gledali u toku prethodne sedmice?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa jedna od onih grafičkih prikaza u boji upravo govori o odnosu žrtava, odnosu civila i ostalih, kao žrtava. O međusobnom odnosu žrtava. I iz one tabele se

jasno vidi da je veći broj civila žrtava nego pripadnika MUP-a, na primer.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, molim vas, recite da li su žrtve albanskog terorizma na Kosovu i Metohiji bili i Albanci civili, odnosno pripadnici njihove vlastite etničke zajednice i, u vezi s tim, ja želim da vam skrenem pažnju na ovaj prilično obiman tabulator 138, ali prethodno mi odgovorite na pitanje. Dakle, pripadnici albanske etničke zajednice ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, prema svim operativnim i drugim saznanjima sa kojima je policija raspolagala, žrtve terorističkog delovanja na Kosovu i Metohiji bili su i etnički Albanci, dakle, pripadnici albanske nacionalne zajednice. Oni su, takođe, a to je, takođe, vidljivo iz tabela koje smo videli, imali smrtne posledice, a, osim toga, Albanci su prema policijskim saznanjima prisilno regrutovani i mobilisani u sastav OVK, bili su prisiljavani da nabavljaju, drže i da nose oružje, osim toga fizički su, prisiljavani su da obavljaju fizičke radove za potrebe OVK u smislu izrade fortifikacijskih objekata, saobraćajnica, zaklona i tako dalje, a takođe su bili u obavezi da pod prisilom, za potrebe OVK, daju novac, motorna vozila i druga sredstva koja se mogu upotrebiti za potrebe OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, u tabulatoru 138, ovde ima napomena, kaže: "Prevodi određenih dokumenata koji su pronađeni u bazi OVK u selu Leskovac (Leskoc), Prizren, 3. septembra 1998. godine i koji su izvorno prevedeni". Šta sadrži ovaj tabulator 138?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa on očigledno sadrži pronađene dokumente OVK u jednoj od izvedenih antiterorističkih akcija. Mislim da je reč o selu Leskovac u prizrenskoj opštini, a kako se vidi sa ove prve strane, reč je o 3. septembru 1998. godine. Naravno, ja bih morao da dođem do prevoda nekako ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On vam ide od sredine tabulatora, od sredine tabulatora vam ide prevod.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, uspeo sam da pronadnem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde su na početku dati faksimili ovih rukom pisanih poruka na albanskom jeziku ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovde je, dakle, ovaj prevod na strani 1 i 2 koji je značajan u smislu prethodnog odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa upravo vas pitam da ...

SUDIJA BONOMI: Ovde ima mnogo više neprevednih nego prevedenih dokumenata. Sada je još teže da uporedimo originale i prevode.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, tabulator 138 je preveden, ja se nadam da ga imate jer skrećem vam pažnju da je ...

SUDIJA ROBINSON: Evo, stalno dobijamo dodatke i ja sam lično odlučio da to sve ostavim po strani i sve dok te novo prevedene dokumente ne budemo uvrstili u fascikle, teško je da to radimo u hodu. Znači, ipak imamo prevod? Gospodine Miloševiću, moramo da prestanemo sa radom u 13.43.

SUDIJA KVON: Prethodna strana broj 1 izgleda da je strana broj 2 samog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto imate prevod, ja ću da zamolim svedoka samo da ukaže na neke od ovih dokumenata. Oni su na albanskom jeziku, prevedni su na srpski i prevedeni na engleski. Ti se dokumenti odnose na pritiske i zastrašivanja Albanaca da pristupaju ili vrše ove radnje na koje ih prisiljava OVK, koje je general maločas pominjao. Prema tome, generale, molim vas objasite o čemu se ovde radi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa možda je zgodan ovaj doku-

ment na strani 3, ako možemo da se snađemo? Dakle, "Prevod" je dokument broj 2-346/98.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto postoji prevod na engleskom, hoćete da pročitate šta piše tu na srpskom, na srpskom prevodu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, dakle, ovde je očigledno jedna pretnja da se postupi po zahtevu OVK i ovaj tekst počinje: "Zaključujemo da ne poštujete naš poziv. Shodno da drug Čerim (Qerim) nije zatečen kući, kasnije smo utvrdili da je u Crnoj Gori, ovim putem obraćamo se vama druže Šemsi (Shemsi). Naređuje vam se ..."

SUDIJA ROBINSON: Gospodine svedoče, moramo biti od pomoći prevodiocima kako biste im rekli gde se to tačno nalazi. Mislim da je to na prvoj strani? A na trećoj?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa kod mene je engleski prevod rasporen, a na srpskom je na trećoj strani. Međutim ja imam ovaj engleski prevod koji upravo citira "*We have concluded that you are ignoring our appeal*" (Zaključujemo da ne poštujete naš poziv), to je ovo šta je malopre svedok počeo da čita i to je obeleženo ovde, tabulator 138, a ima, piše "Prevod", dokument broj 2-346/98."

SUDIJA ROBINSON: Molim vas da ne nastavljate jer poslepodne imamo i drugo suđenje u ovoj sudnici i sada moramo da prekinemo sa radom. Nastavljamo sutra ujutru u 9.00.